

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ 19 ฉบับที่ 215 เดือนกรกฎาคม 2563

- ◆ ปัญหาการค้างชำระหนี้ของกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
- ◆ ความคิดเห็นของประชาชนต่อชีวิตวิถีใหม่
- ◆ ฟ้ำทะลายโจรกับการยับยั้งไวรัสโคโรนา 2019

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ 19 ฉบับที่ 215

เดือนกรกฎาคม 2563

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร ด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ให้แก่บุคคลในวงงานรัฐสภา อันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท

กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 0 2244 2067-8

โทรสาร 0 2244 2074

ที่ปรึกษา

นายคุณวุฒิ ตันตระกูล

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายมาณิช อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางสาวอุษา โฆษิตตระกูล

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

นางสาวนารีลักษณ์

ศิริวรรณ

ผู้รวบรวม

นางสาววิมลรัชนี

ศานติธรรม

กองบรรณาธิการ

นายสิริสร

กระแสรุ่งอรุณ

นายจันทมร

สีหาบุญดี

นางสาวปิยะวรรณ

ปานโต

นางสาวปรียวรรณ

สุวรรณสุนย์

นางสาววิจิตรา

ประยูรวงษ์

นางสาวอัญชลี

จวงจันทร์

นางสาววิลาสิณี

ฉายรัตน์ตระกูล

นายคณาธิป

ไภยชน

ฝ่ายจัดพิมพ์

นางสาวธัญธิดา

หาเรือนศรี

นางณัฐชานันท์

หนูทองอินทร์

ฝ่ายเผยแพร่

นางภักดิ์กัญญา

มากห้องไทร

นางสาวนวลละออง

พรแก้ว

บทบรรณาธิการ

ยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2561–2565) ได้กำหนดประเด็นการสร้างความสุขและพัฒนาคุณภาพชีวิตของทรัพยากรบุคคลให้มีความสุขอย่างสมดุล ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายเพื่อให้ทรัพยากรบุคคลมีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่แข็งแรง สมบูรณ์ มีความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (Work-life Balance) และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินงานตามแผนการเสริมสร้างความสุขของบุคลากรอย่างต่อเนื่องในรูปแบบโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรให้เกิดขวัญ กำลังใจและความรักในองค์กร ซึ่งได้นำเสนอข้อมูลไว้ในคอลัมน์ **รอบด้านงานสภา** เรื่อง การดำเนินการสร้างความสุขและความผูกพันของบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

สำหรับเนื้อหาสาระที่น่าสนใจและส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ได้แก่ คอลัมน์ **บทความวิจัย** เรื่อง ปัญหาการค้างชำระหนี้กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา และคอลัมน์ **งานวิจัยและพัฒนา** เรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการเมล็ดพันธุ์พืชของกลุ่มองค์กรเกษตรกรในชุมชน ในส่วนของงานวิจัยและพัฒนา ที่นำเสนอข้อมูลประกอบการดำเนินงานด้านการพิจารณากฎหมายคือ เรื่อง ผลกระทบของมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นอกจากนี้ กองบรรณาธิการยังนำเสนอสาระน่ารู้การดำรงชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 ทั้งในส่วนของ การปรับพฤติกรรม มาตรการรองรับและการป้องกันและเฝ้าระวังโรค คือ คอลัมน์ **บทความที่น่าสนใจ** เรื่อง ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) คอลัมน์เกาะกระแสโซเชียล เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อชีวิตวิถีใหม่ และคอลัมน์ **รอบโลกวิจัย** เรื่อง ฟันทะเลลายโจรกับการยับยั้งไวรัสโคโรนา 2019

กองบรรณาธิการเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านทุกท่าน อนึ่ง ภาพปกในครั้งนี้นำมาจาก <https://www.becausexm.com/blog/are-you-ready-for-the-new-new-normal> จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

หน้า

รอบด้านงานสภา

การดำเนินการสร้างความผาสุกและความผูกพันของบุคลากรของสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	1
เรียบเรียงโดย วิมลรักษ์ ศานติธรรม	

บทความวิจัย

ปัญหาการค้างชำระหนี้ของกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	6
เรียบเรียงโดย ปรียวรรณ สุวรรณสุนัย	

งานวิจัยและพัฒนา

ผลกระทบของมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	16
เรียบเรียงโดย คณาธิป ไกยชน	
การพัฒนากระบวนการจัดการเมล็ดพันธุ์พืชของกลุ่มองค์กรเกษตรกรในชุมชน	28
เรียบเรียงโดย อัญชลี จวงจันทร์	

บทความที่น่าสนใจ

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)	33
เรียบเรียงโดย จันทมร สีหาบุญลี	

เกาะกระแสไฟ

ความคิดเห็นของประชาชนต่อชีวิตวิถีใหม่	38
เรียบเรียงโดย วิลาสิณี ฉายรัตน์ตระกูล	

รอบโลกวิจัย

ฟ้าทะลายโจรกับการยับยั้งไวรัสโคโรนา 2019	42
เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต	

รอบด้านงานสภา

การดำเนินการสร้างความผาสุกและความผูกพันของบุคลากร ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

เรียบเรียงโดย...วิมลรักษ์ ศานติธรรม

ที่มา: การประชุมคณะกรรมการเสริมสร้างความผาสุกและการเสริมสร้างความผูกพันของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 1/2560, โดย ศูนย์ประชาคมอาเซียน, 12 ธันวาคม 2560, สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=44389&filename=asean_home

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 72 กำหนดให้ส่วนราชการมีหน้าที่ดำเนินการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและเสริมสร้างแรงจูงใจแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญ เพื่อให้ข้าราชการมีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม คุณภาพชีวิต มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ทั้งนี้ ตามเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กำหนดโดยเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน หมวด 5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวกับการกำหนดปัจจัยที่มีผลต่อความผาสุกและความพึงพอใจของบุคลากร ซึ่งแบ่งปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความผาสุกและความพึงพอใจและการสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรเป็น 2 ประเภท คือ 1) ปัจจัยที่สร้างบรรยากาศในการทำงานเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและเป็นปัจจัยที่จะสามารถป้องกันการเกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน เช่น นโยบายและการบริหารงาน การให้ค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น 2) ปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจ เป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การยกย่อง ชมเชย หรือการยอมรับ ปริมาณงานที่รับ การกระจายอำนาจ การตัดสินใจ เป็นต้น

การสร้างความสุขและความผูกพันของบุคลากร เป็นการดำเนินการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรเพื่อทำให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร สร้างทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน สร้างกลไกผลักดันให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร โดยในส่วนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2561–2565) ยุทธศาสตร์ที่ 4: สร้างความสุขและพัฒนาคุณภาพชีวิตของทรัพยากรบุคคลให้มีความสุขอย่างสมดุลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แผนงานที่ 1 การศึกษาความต้องการและบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรให้มีสมดุลทั้งชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว โดยแจ้งแผนการเสริมสร้างความผูกพันของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561–2565 และแผนเสริมสร้างความผูกพันของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561–2565 ไปยังหน่วยงานในสังกัด เพื่อดำเนินการตามแผนให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ผลการดำเนินการตามแผนดังกล่าวรอบ 12 เดือน (ตุลาคม 2561–กันยายน 2562) ดังต่อไปนี้

1. แผนการเสริมสร้างความผูกพันของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ยุทธศาสตร์ที่ 1: การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ถือได้ว่าเป็นช่วงระยะเวลาการเปลี่ยนผ่านเพื่อย้ายที่ทำการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีที่ตั้งตามอาคารต่าง ๆ ได้แก่ อาคารทิปโก้ ถนนพระรามที่หก อาคารประดิพัทธ์ ถนนประดิพัทธ์ และอาคารดีพร้อม ถนนสุขุขทัย เข้าสู่อาคารรัฐสภาแห่งใหม่ (เกียกกาย) ดังนั้นนอกจากที่จะต้องดูแลปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่ปัจจุบันให้มีสิ่งแวดล้อมที่ดี สะอาด เป็นระเบียบและมีความปลอดภัย ซึ่งเป็นงานประจำอยู่เดิมแล้ว สำนักงานฯ ต้องมีการเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนการเคลื่อนย้ายบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ จากอาคารทิปโก้ อาคารประดิพัทธ์ และอาคารดีพร้อมไปยังอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ที่เป็นในฝั่งของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยเริ่มทยอยย้ายตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป โดยแผนการเคลื่อนย้ายนั้นมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการและผู้รับผิดชอบ คือ สำนักรักษาความปลอดภัย ทั้งนี้ ปัจจุบันมีหน่วยงานบางส่วนได้เข้าปฏิบัติงานอยู่ก่อนแล้วในอาคารฝั่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา อาทิ สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร สำนักรักษาความปลอดภัย สำนักบริการทางการแพทย์ กลุ่มงานประธานรัฐสภา กลุ่มงานผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และผู้บริหารบางส่วน โดยที่ผ่านมาสามารถใช้พื้นที่ในการจัดประชุมคณะกรรมการต่าง ๆ และจัดพิธีการต่าง ๆ ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาห้องประชุมไม่เพียงพอได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม บุคลากรทั้งหมดก็ต้องย้ายออกจากอาคารฝั่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาภายในเดือนเมษายน พ.ศ. 2563

สำหรับในช่วงระยะเวลาไตรมาสที่ 1–2 ของปีงบประมาณ 2563 ที่ผ่านมา การบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภคในอาคารต่าง ๆ และการบำรุงรักษาจัดเตรียมเครื่องมือให้พร้อมสำหรับการปฏิบัติงานสามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของบุคลากรโดยมีความเหมาะสมและเพียงพอ ส่วนสำนักสารสนเทศได้มีการบำรุงรักษาซ่อมแซมทำความสะอาดเครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่ายเพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง และสำหรับแผนรักษาความปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจุบันมีคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของรัฐสภาระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2562–2565) เป็นผู้ดำเนินการทบทวนและตรวจสอบการดำเนินการตามระบบ Contingency Plan ซึ่งปัจจุบันมีแผนการดำเนินการเรียบร้อยแล้ว

นอกจากนี้แล้วได้มีเรื่องใหม่ที่สำนักงานฯ ดำเนินการ คือ การขับเคลื่อนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นสำนักงานสีเขียว (Green Office) ซึ่งเป็นไปตามประกาศสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง นโยบายสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการย้ายเข้าสู่อาคารรัฐสภาแห่งใหม่ซึ่งจะต้องมีแผนงานรองรับผลกระทบจากการใช้พลังงานและการจัดการทรัพยากร การจัดการของเสีย ตลอดจนการเตรียมการเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายจากการใช้พลังงานและทรัพยากรต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 2: การส่งเสริมและพัฒนาระบบสวัสดิการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาระบบสวัสดิการเป็นไปตามที่กำหนด เพื่อให้บุคลากรได้รับสวัสดิการครอบคลุมและทั่วถึง โดยในเรื่องการดูแลสุขภาพของบุคลากร สำนักบริการทางการแพทย์ประจำรัฐสภาจัดให้มีการตรวจสุขภาพติดตามผลการรักษา (Medical Follow up) ประจำปีรอบ 4 เดือน ในช่วงเดือนมกราคม 2563 และจัดให้มีบริการด้านพยาบาลโดยมีตู้ยา/ กระเป๋ายา/กล่องยาสามัญประจำบ้านไว้เพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นที่อาคารดีพร้อม อาคารทิปโก้ และอาคารประดิพัทธ์ และเมื่อเกิดสถานการณ์ระบาดของโรค COVID-19 สำนักบริการทางการแพทย์ได้จัดให้มีการคัดกรองบุคคลที่จะเข้าไปในอาคารรัฐสภา (เกียกกาย) ด้วยการวัดอุณหภูมิร่างกาย และมีบริการแอลกอฮอล์เจล ณ จุดต่าง ๆ ภายในอาคารรัฐสภา รวมทั้งจัดหาและแจกจ่ายแอลกอฮอล์เจลไปทุกสำนัก เพื่อเป็นการสร้างสุขอนามัยป้องกันการระบาดของโรค ทั้งยังมีกิจกรรม “สอนทำหน้ากากอนามัยผ้า และแอลกอฮอล์เจลล้างมืออย่างง่ายด้วยตนเอง” ให้กับบุคลากรของแต่ละสำนัก เพื่อเป็นการตระหนักและเห็นความสำคัญถึงปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ป้องกันการติดเชื้อไวรัส COVID-19 ส่วนการอำนวยความสะดวกการเดินทางปฏิบัติราชการของบุคลากรได้จัดให้มีการจองรถยนต์ที่อาคารรัฐสภาแห่งใหม่ (เกียกกาย) และบริษัทนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ได้จัดหาที่จอดรถทดแทนอาคารประดิพัทธ์ที่อาคารจอดรถ DD Mall จำนวน 100 คัน ปัจจุบันบุคลากรจึงมีที่จอดรถมากขึ้น สำหรับสวัสดิการที่ช่วยเหลือภาระด้านการเงินให้กับบุคลากรยังคงมีการให้กู้ยืมเงินทุนหมุนเวียนเพื่อชำระหนี้สิน และยังมีทุนการศึกษาของมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ให้กับบุตรของบุคลากรที่มีผลการเรียนดี มีความประพฤติดี และอยู่ในฐานะที่ควรให้ความช่วยเหลือ สำหรับการจัดหาสวัสดิการที่พิกอาศัยให้กับบุคลากรสำนักงานฯ ได้มีการทำข้อตกลงกับกรมธนารักษ์ โดยเมื่อพื้นที่อาคารเกษปณ ถนนประดิพัทธ์ ได้ทำการปรับปรุงเป็นอาคารสวัสดิการที่พิกอาศัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรของสำนักงานฯ สามารถเช่าพิกอาศัยได้ในราคาถูก

2. แผนการเสริมสร้างความผูกพันสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ยุทธศาสตร์ที่ 1: การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจากโครงการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เพื่อเป็นการมอบโล่รางวัลประจำปี โดยได้จ้างที่ปรึกษา คือ บริษัทนอร์ธสตาร์ บิสซิเนส คอนซัลติ้ง จำกัด สำหรับการบริหารผลการปฏิบัติงาน (PMS) สำนักงานมีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์อย่างครบถ้วน เริ่มตั้งแต่การประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินให้ทราบ เพื่อให้ผู้ประเมินและผู้รับการประเมินร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดไปใช้ในการกำหนดประเมินผลการปฏิบัติราชการเมื่อสิ้นสุดรอบการประเมิน ส่วนการดำเนินการเส้นทางก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path) มีการดำเนินการในสายงานนิติการ วิทยาการ ทรัพยากรบุคคล วิเทศสัมพันธ์ และวิเคราะห์นโยบายและแผน ซึ่งได้มีการทยอยฝึกอบรมในแต่ละสายงาน การดำเนินการตามแผนการสืบทอด

ตำแหน่ง (Succession plan) ตำแหน่งเป้าหมาย คือ ผู้อำนวยการสำนัก โดยมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายไปบ้างแล้ว การดำเนินการระบบบริหารข้าราชการผู้มีศักยภาพสูง มีการตั้งคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการคัดเลือกข้าราชการ โดยปัจจุบันมีผู้ผ่านการคัดเลือกเข้าสู่ระบบแล้ว การดำเนินการหมุนเวียนการปฏิบัติงาน (Job Rotation) มีการหมุนเวียนข้าราชการไปแล้ว จำนวน 14 ราย ตามแผน เพื่อเตรียมความพร้อมให้มีความรู้ในงานต่าง ๆ ซึ่งบุคลากรมีความพึงพอใจต่อแผนการหมุนเวียนการปฏิบัติงาน และสำหรับการมอบหมายงานลักษณะ Work Project ให้ข้าราชการได้รวมกลุ่มกันทำงาน เมื่อพิจารณาจากแนวทางการบริหารข้าราชการผู้มีศักยภาพสูง สำนักงานฯ มีแนวทางให้ความสำคัญกับกรอบสังคม ความเชี่ยวชาญในงานและแนวทางการติดตามข้าราชการผู้มีศักยภาพสูงให้เห็นเป็นรูปธรรม และทำให้เกิดระบบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่าการดำเนินการให้ผ่านตามกรอบตัวชี้วัดที่กำหนดตามแผน ยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา

ยุทธศาสตร์ที่ 2: การเสริมสร้างภาพลักษณ์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ให้บุคลากรมีความผูกพันรู้สึกเป็นส่วนสำคัญต่อองค์กร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีการเสริมสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรทั้งในด้านการสื่อสารภายในองค์กร เพื่อให้บุคลากรได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงการเปลี่ยนผ่านของการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ สำนักงานฯ ได้สื่อสารและสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรมาโดยตลอดดังที่กล่าวมาแล้วในยุทธศาสตร์ที่ 1 ของแผนเสริมสร้างความผาสุกฯ ซึ่งใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือช่องทางแอปพลิเคชันอื่น ๆ ของสำนักงาน ทำให้บุคลากรได้รับทราบถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ เมื่อมีนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลง สำนักงานได้มีการสื่อสารและสร้างความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ อาทิ การสรุปนโยบายประธานสภาผู้แทนราษฎร และรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเผยแพร่ให้ส่วนราชการภายในสำนักงานฯ ได้รับทราบและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การเผยแพร่แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2563 รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคล ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2561–2565) นอกจากนี้แล้วเมื่อเกิดสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 จึงต้องมีมาตรการทำงานที่บ้านมารองรับ (Work Form Home) โดยแต่ละสำนักได้มีการปรับช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ใด เช่น สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศมีการเปิดตัวช่องทางการสื่อสารอย่างเป็นทางการผ่านเพจ (Page) “องค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ” บนเฟซบุ๊ก (Facebook) และ Line Official Account “สภาระัฐสภาพหุภาคี” และใช้การประชุมทางไกลเป็นหลัก สำหรับในด้านการส่งเสริมภาพลักษณ์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มอบหมายให้สำนักพัฒนาบุคลากรดำเนินการจัดตั้งชมรม STRONG องค์กรพอเพียงต้านทุจริต ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ซึ่งได้เชิญสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเข้าร่วมเป็นองค์กรต้นแบบ ด้วยการมีกลไกในการเฝ้าระวัง มีความโปร่งใส และไร้สินบน ในส่วนของการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีภายในหน่วยงาน เนื่องจากมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) กิจกรรมที่ต้องมีการพบปะ หรือต้องมีการชุมนุมของคนหมู่มาก ซึ่งดำเนินมาต่อเนื่องในแต่ละปีจำเป็นต้องงด อาทิ กิจกรรมเทศกาลสงกรานต์ การแข่งขันกีฬาภายในเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ประจำปี รวมไปถึงกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพด้วยการออกกำลังกาย แต่อย่างไรก็ดี เพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันสำนักงานฯ โดยคณะกรรมการเสริมสร้างความผาสุกฯ ได้จัดให้มีช่องทางการรับฟังปัญหาและข้อร้องเรียนจากการดำเนินการตามแผนการสร้างความผาสุกและความผูกพันผ่าน

ระบบอินเทอร์เน็ต รวมทั้งได้สื่อสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการผ่านเว็บไซต์ อินเทอร์เน็ตของสำนักงานฯ โดยตลอด

กล่าวโดยสรุป ผลการดำเนินงานด้านการสร้างความผาสุกและความผูกพันของบุคลากรของ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร คือ สำนักงานฯ มีการดำเนินงานที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) แผนการ เสริมสร้างความผาสุกของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน โดยมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการโยกย้ายจากสถานที่ทำงานเดิมเข้าไปอยู่ใน อาคารรัฐสภาแห่งใหม่ มีการเตรียมระบบเครือข่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งขับเคลื่อนสำนักงานฯ ให้เป็นสำนักงานฯ สีเขียว ตามนโยบายสิ่งแวดล้อมของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร รวมถึง การส่งเสริมและพัฒนาระบบสวัสดิการ โดยมีสำนักบริการทางการแพทย์ประจำรัฐสภาดำเนินการดูแล สุขอนามัยให้บุคลากรของสำนักงานฯ และ 2) แผนการสร้าง ความผูกพันสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยมีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยมีโครงการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ สังกัดรัฐสภา และมีการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของสำนักงานฯ ให้บุคลากรมีความผูกพันรู้สึกเป็นส่วนสำคัญต่อ องค์กร ซึ่งการดำเนินการสร้างความผาสุกและความผูกพันของบุคลากรของสำนักงานฯ ดังกล่าว จึงสามารถ พัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำงานเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดขวัญกำลังใจและมีความรักและผูกพันในองค์กร เกิดทัศนคติที่ดีในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำไปสู่ความสำเร็จ ตามเป้าหมายขององค์กรต่อไป

บรรณานุกรม

คณะกรรมการจัดทำแผนการเสริมสร้างความผาสุกและความพึงพอใจของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

(2556). แผนปฏิบัติการเสริมสร้างความผาสุกและความพึงพอใจของบุคลากรสำนักงาน

เลขาธิการวุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

คณะกรรมการเสริมสร้างความผาสุกและการเสริมสร้างความผูกพัน. (2563). รายงานผลการดำเนินการสร้าง

ความผาสุกและความผูกพันของบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ประจำปี

งบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ภาพอ้างอิง

ศูนย์ประชาคมอาเซียน. (12 ธันวาคม 2560). การประชุมคณะกรรมการเสริมสร้างความผาสุกและ

การเสริมสร้างความผูกพันของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 1/2560.

สืบค้น 8 กรกฎาคม 2563 จาก <https://www.parliament.go.th/>

ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=44389&filename=asean_home

บทความวิจัย

ปัญหาการค้างชำระหนี้ของกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา

เรียบเรียงโดย ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์

ที่มา: Education funds in Israel-the basics. n.d., Retrieved from
<https://www.contingentworkforceservices.com/education-fund-in-israel/>

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาคนตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) กล่าวคือ ในสมัยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายส่งเสริมให้บุคลากรของชาติได้มีโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งโครงการ “กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา” หรือกองทุน กยศ. เมื่อ พ.ศ. 2538 ในลักษณะเงินทุนหมุนเวียนตามนัยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491 ที่เริ่มให้นักเรียน นักศึกษากู้ยืมได้ในปีการศึกษา 2539 ต่อมา ได้มีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541” มีผลทำให้กองทุน กยศ. มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ในกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ ให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้กู้ยืมสำหรับเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษาได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาเพื่อให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง เพื่อประโยชน์ด้านการแบ่งเบาภาระด้านการเงิน

ของผู้ปกครอง และเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศโดยรวม กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) จึงมุ่งหวังให้ผู้กู้ยืมสามารถเรียนได้สำเร็จตามหลักสูตร มีงานทำ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมถึงมีจิตสำนึกในการชำระหนี้คืนเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่รุ่นต่อไป ทั้งนี้ หลังจากผู้กู้ยืมเงินกองทุน กยศ. สำเร็จการศึกษา หรือเลิกกู้ยืมติดต่อกันเป็นระยะเวลา 2 ปี ผู้กู้ยืมมีหน้าที่ในการชำระหนี้คืนตามกฎหมาย และต้องนำเงินมาชำระหนี้ โดยเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี นับจากที่ผู้กู้ยืมเงินสำเร็จการศึกษาหรือเลิกศึกษา ซึ่งผู้กู้ยืมจะต้องชำระหนี้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 1 ต่อปี เป็นระยะเวลา 15 ปี นับตั้งแต่วันที่ครบกำหนดชำระหนี้ โดยมีกำหนดระยะเวลา และอัตราร้อยละของเงินต้นที่ต้องชำระตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

กองทุน กยศ. เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง มีพันธกิจที่ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) ให้กู้ยืมแก่นักศึกษาที่มีความประสงค์จะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา 2) ให้กู้ยืมแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์รายได้ครอบครัวไม่เกิน 150,000 บาท ต่อปี 3) ให้มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโปร่งใสและตรวจสอบได้ 4) มอบเงินให้เปล่าแก่นักเรียน นักศึกษาที่ยากจนและมีผลการเรียนดี 5) มีฐานข้อมูลของผู้กู้ยืมและผู้รับเงินให้เปล่าเพื่อใช้ในการบริหารงาน 6) ติดตามและเร่งรัดการชำระหนี้ 7) จัดหาเงินทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและทุนเงินให้เปล่า และ 8) ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจในภาพลักษณ์และบทบาทของกองทุน กยศ. อย่างไรก็ตามแม้ว่านโยบายของกองทุน กยศ. มีประโยชน์ต่อทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งรัฐได้อนุมัติเงินในแต่ละปีเพื่อสนับสนุนการศึกษามากพอสมควร ทว่า ประเด็นปัญหาที่สำคัญของนโยบายดังกล่าว คือเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาโดยการกู้ยืมเงินจากกองทุนแล้ว ไม่ยอมใช้หนี้กองทุน ส่งผลให้เกิดผลเสียหายต่อการดำเนินงานนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพราะวัตถุประสงค์ของกองทุน กยศ. คาดการณ์ว่า เมื่อเยาวชนสำเร็จการศึกษาแล้ว และมีงานทำจะนำเงินมาชำระหนี้ เพื่อให้เงินจำนวนนี้นำมาส่งต่อให้เยาวชนรุ่นน้องได้กู้ยืมให้เป็นวัฏจักรเช่นนี้ต่อไป โดยปัญหาสำคัญสำหรับกองทุน กยศ. ที่ควรต้องทบทวนปรับปรุงจึงเป็นเรื่องของภาวะขาดทุนเรื้อรัง ซึ่งสาเหตุหลัก 2 ส่วน คือ 1) ขาดทุนเพราะไม่คืนหนี้เงินกู้ และ 2) ขาดทุนอัตราเงินเพื่อ ตลอดจนข้อมูลผลการดำเนินงานของกองทุน กยศ. พบว่า มีจำนวนลูกหนี้ค้างชำระอยู่ 2,160,795 ราย รวมเป็นจำนวนเงินต้นค้างชำระ 78,708 ล้านบาท (ข้อมูล ปี 2562) ด้วยเหตุนี้รัฐจึงเร่งมาตรการเพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้เงินกู้ยืมดังกล่าวคืนแก่กองทุน แม้ปัจจุบันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมและประกาศใช้พระราชบัญญัติเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560 แทนพระราชบัญญัติฉบับเดิม เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันและใช้แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา แต่ยังคงพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาหลายประการ เช่น ปัญหาเรื่องค้ำประกัน ปัญหาหนี้ค้างชำระและการฟ้องร้องบังคับคดี รวมถึงปัญหาการไม่สุจริตของผู้กู้ยืม ดังนั้น เพื่อสะท้อนปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุน กยศ. ซึ่งสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ตรงกับสาเหตุที่แท้จริง จึงขอเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

วชิราภรณ์ จันทนุกูล และสัญญา เคนาภูมิ (2561) ทำการศึกษาเรื่อง กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา: สาเหตุของปัญหาการค้างชำระหนี้ ผลการศึกษาพบสาเหตุของการค้างชำระหนี้ คือ 1) ปัญหาที่เกิดจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) 2) ปัญหาที่เกิดจากผู้กู้ยืม 3) ปัญหาที่เกิดจากกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์การชำระหนี้ และ 4) ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดนโยบาย/น่านโยบายไปปฏิบัติ

1. ปัญหาที่เกิดจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เมื่อวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์หลักของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา คือ การให้กู้ยืมแก่นักเรียน นักศึกษาที่ยากจน เป็นผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

โดยให้กู้ยืมเพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าครองชีพในระหว่างศึกษา เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้นอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และเป็นการแบ่งเบาภาระทางการเงินของผู้ปกครอง โดยกองทุนฯ มุ่งหวังว่าผู้กู้จะชำระเงินคืนหลังจากสำเร็จการศึกษา เพื่อนำมาเป็นทุนหมุนเวียนให้รุ่นถัดไปได้มีโอกาสกู้ยืมเรียนต่อไป ดังนั้น กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) ของกองทุนฯ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และมีความประสงค์จะเรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงกว่ามัธยมจนถึงระดับปริญญาตรี จึงเป็นจุดอ่อนของกองทุนฯ ที่ผู้กู้เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ตามความมุ่งหวังของกองทุนฯ และการบริหารกองทุนฯ ที่ให้อำนาจแก่สถาบันการศึกษามากเกินไป โดยเฉพาะกระบวนการคัดเลือกผู้กู้ การตรวจสอบคุณสมบัติผู้กู้ซึ่งสถาบันการศึกษาดำเนินการไม่รัดกุม และบางแห่งมีลักษณะการให้กู้เชิงพาณิชย์ กล่าวคือมีการรับนักศึกษาที่ไม่มีคุณภาพและหรือไม่ได้ขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริงเข้ามาศึกษา เพื่อเพิ่มจำนวนเป้าหมายรายหัวในการบริหารจัดการงบประมาณจากกองทุนฯ มาไว้ที่สถาบันการศึกษานั้น ๆ ทำให้การให้กู้เงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน รวมทั้งปัญหาการบริหารกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ไม่มีการติดตามผลการดำเนินงาน ไม่ติดตามว่าผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาได้ศึกษาต่อหรือไม่ และผู้กู้ยืมที่ครบกำหนดชำระแล้ว มีชีวิตอยู่หรือไม่ ประกอบอาชีพอะไร รายได้เท่าไร

2. ปัญหาที่เกิดจากผู้กู้ยืม ซึ่งผู้กู้ยืมที่ค้างชำระถือเป็นปัจจัยสำคัญของปัญหา โดยเกิดจากสภาพส่วนบุคคล ระดับการศึกษา รายได้ การมีหนี้สินอื่น ๆ ความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึก และการได้รับข้อมูลข่าวสารมีส่วนสำคัญต่อการชำระหนี้ โดยสาเหตุของปัญหาการค้างชำระหนี้กองทุน กยศ. กู้ยืมเพื่อการศึกษา คือ 1) ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา กล่าวคือ มีความเข้าใจว่าการที่ไม่จ่ายหนี้ กยศ. นั้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่ออะไรกับตัวเองและเข้าใจว่าหนี้ กยศ. เป็นหนี้ที่ติดตัวผู้กู้เพียงคนเดียว หากผู้กู้มีอันเป็นไปในอนาคต หนี้ กยศ. จะสูญหายโดยไม่ตกทอดถึงทายาท อีกทั้งเมื่อผู้กู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วอาจไม่ได้อาศัยตามที่อยู่ที่เคยแจ้งไว้ในสัญญาผู้กู้ยืมทำให้ผู้กู้ไม่ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมของตนเอง เนื่องจากภาระแจ้งรายละเอียดยอดรวมหนี้ กยศ. และอัตราการชำระหนี้รายปีในแต่ละปีนั้นจะมีการแจ้งผ่านทางไปรษณีย์ตามที่แจ้งไว้ในสัญญาเงินกู้เพียงครั้งเดียวเท่านั้นคือ หลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว 2 ปี 2) การมีงานทำของผู้กู้ยืม หลังจากผู้กู้ยืมสำเร็จการศึกษาแล้วนั้นผู้กู้มองว่าระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี ถือว่าสั้นเกินไปสำหรับผู้กู้บางรายที่จะต้องหางานทำ หรือผู้กู้บางรายเกิดการย้ายงานบ่อยไม่มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน สภาวะการว่างงานของผู้กู้ที่สำเร็จการศึกษาไม่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ ส่งผลให้ค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ กยศ. ตามระยะเวลาที่กำหนด 3) บทบังคับในการลงโทษผู้ไม่ชำระหนี้ กยศ. ไม่มีบทบังคับที่ชัดเจนแน่นอน ทำให้ผู้กู้ไม่กลัวต่อการเป็นหนี้ กยศ. รวมทั้งผู้กู้ไม่ได้ให้ความสำคัญในบทบังคับนั้น ๆ และไม่เชื่อว่าจะสามารถบังคับได้จริง ประกอบกับกองทุนไม่มีการติดตามทวงหนี้อย่างจริงจัง เช่น ไม่มีการจัดส่งเอกสารติดตามทวงหนี้อย่างสม่ำเสมอในกรณีที่ผู้กู้ขาดการติดต่อชำระหนี้หลังระยะเวลาปลอดหนี้ไปแล้ว 2 ปี หรือไม่มีการจัดส่งเอกสารแจ้งเตือนการชำระหนี้ในแต่ละปีให้กับผู้กู้ได้รับทราบ ทำให้ผู้กู้เพิกเฉยต่อการชำระหนี้ เป็นต้น 4) สิ่งร้ายจากภายนอก การที่ผู้กู้สำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำหรือได้เข้าไปสู่อองค์กรใดองค์กรหนึ่งจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์กรที่มีความหลากหลาย ค่านิยมขององค์กรที่ทันสมัยและเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้กู้อาจยึดติดกับค่านิยมฟุ้งเพื่อตามวัฒนธรรมองค์กรจนไม่ได้ตระหนักถึงการชำระหนี้ กยศ. และขาดจิตสำนึกในการชำระหนี้ตามเกณฑ์ข้อตกลงในสัญญาผู้ และ 5) ปัจจัยภายในครอบครัว กล่าวคือ จากเดิมสภาพครอบครัวของผู้ที่ได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นผู้ที่มีสภาพ

ครอบครัวยากจน หรือมีรายได้น้อย เมื่อผู้กู้สำเร็จการศึกษาแล้วมีรายได้ จิตสำนึกแรกของผู้กู้ตระหนักถึงการดูแลครอบครัว ทำให้ไม่คำนึงถึงการชำระหนี้ กยศ. แต่อย่างไร

3. ปัญหาที่เกิดจากกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์การชำระหนี้ ซึ่งเป็นปัญหาด้านการดำรงอยู่ด้านการเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (Sustainability) เนื่องจากกองทุนถูกจัดตั้งด้วยวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางสังคม จึงมิได้มีการระบุว่ากองทุนฯ จะต้องหมุนเวียนหรือดำรงสถานะทางการเงินได้ด้วยตนเองหรือไม่ ดังนั้น การกำหนดเงื่อนไขการชำระหนี้ของกองทุนฯ เป็นประเด็นปัญหาสำคัญเนื่องจากมีลักษณะผ่อนปรนมาก (อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพียงร้อยละ 1 ต่อปี) การไม่กำหนดรายได้ของผู้กู้ประกัน อีกทั้งระบบการติดตามและบังคับการชำระหนี้ทั้งกรณีผู้กู้และผู้ค้ำประกันไม่เข้มงวด ทำให้รายได้จากการชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเงินกู้ยืมไม่เพียงพอสำหรับการบริหารและจัดการกองทุนฯ ทำให้เงินที่กู้ยืมมีลักษณะคล้ายเงินอุดหนุนหรือให้เปล่ามากกว่า จึงมีแนวโน้มสูงที่รัฐจำเป็นต้องรับภาระในการสนับสนุนงบประมาณให้กองทุนฯ ต่อไปเรื่อย ๆ

4. ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดนโยบาย/น่านโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ 1) การให้กู้ยืมของกองทุนอยู่ภายใต้เงื่อนไขการให้กู้ยืมแก่นักเรียน นักศึกษาที่ยากจน เป็นผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์โดยให้กู้ยืมเพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าครองชีพในระหว่างศึกษา เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้นอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ประกอบกับในการพิจารณาให้กู้สถาบัน การศึกษาไม่ได้กำหนดเงื่อนไขทางด้านสาขาวิชาที่ผู้ขอกู้กำลังศึกษา จึงทำให้กลุ่มเป้าหมายของกองทุนค่อนข้างเปิดกว้างในแต่ละสาขาวิชา ไม่มุ่งเน้นในสาขาที่ขาดแคลนและสาขาที่ตลาดแรงงานต้องการ ส่งผลให้ผู้กู้เป็นบัณฑิตที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ผู้กู้จึงมีโอกาสตกงานสูงจึงไม่มีรายได้ในระดับที่สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ 2) การบริหารกองทุน มีการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาซึ่งมีวาระคราวละ 2 ปี มีหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการบริหารกองทุนรวมทั้งกำกับดูแลและประชาสัมพันธ์ ผลงานต่าง ๆ ของกองทุนถือได้ว่าคณะกรรมการกองทุนฯ มีบทบาทสำคัญให้การบริหารระบบภายในทุกเรื่อง ทั้งเป็นผู้กำหนดทิศทางและแนวทางในการดำเนินงานของกองทุนกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ พร้อมทั้งสร้างหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินรวมทั้งการมอบหมายให้บุคลากรภายนอกหรือคณะกรรมการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมายที่กำหนด การที่คณะกรรมการฯ มีวาระคราวละ 2 ปี จึงทำให้ขาดความต่อเนื่องในเชิงนโยบาย การสนับสนุนการติดตาม หรือการผลักดันในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการกองทุนโดยเฉพาะแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ

วิชุดา ธนมิตรามณี (2562) ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับชำระหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560 พบว่า การกู้ยืมเงินเพื่อศึกษามีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ อาทิ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาว่าด้วยการชำระหนี้เงินกู้ยืมคืน ระเบียบคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาว่าด้วยการดำเนินงาน หลักเกณฑ์ และวิธีการกู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ประกาศคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้กู้เงิน หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และคุณสมบัติของผู้กู้ยืมเงิน พ.ศ. 2544 และพบว่า มีปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาอยู่หลายประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการค้าประกัน พบว่า พระราชบัญญัติเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560 มาตรา 41 ให้อำนาจแก่คณะกรรมการกองทุนเกี่ยวกับการกำหนดให้มีการค้าประกันเงินกู้ยืมประกอบกับประกาศคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้กำหนดหลักเกณฑ์การค้าประกันไว้ว่าในสัญญากู้ยืมเงิน บิตามารดาหรือผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือคู่สมรส หรือบุคคลที่ประกอบอาชีพมีรายได้น่าเชื่อถือตามที่คณะกรรมการพิจารณาให้กู้ยืมประจำสถานศึกษากำหนดให้เป็นผู้ค้าประกันได้ ซึ่งการไม่จำกัดประเภทของบุคคลผู้ค้าประกันที่ไม่สมควรรับไว้เป็นหลักประกันการชำระหนี้เงินกู้ยืมทำให้เกิดปัญหาในการชำระหนี้เนื่องจากการกำหนดให้บิดามารดา ผู้ปกครองของผู้กู้เป็นผู้ค้าประกันได้ก็มีความเสี่ยงต่อการที่หนี้เงินกู้ยืมเพื่อศึกษานั้นจะกลายเป็นหนี้สูญ เพราะบุคคลเหล่านี้ย่อมมีฐานะยากจนเช่นเดียวกับผู้กู้ยืมไม่มีความสามารถที่จะชดใช้เงินคืนให้แก่กองทุนเช่นเดียวกับผู้กู้ แต่ถ้าหากเปลี่ยนคุณสมบัติของผู้ค้าประกันเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คนในครอบครัวเดียวกับผู้กู้แม้จะมีแนวโน้มในการที่จะได้รับชำระหนี้คืนมากกว่าก็ตาม แต่อาจเป็นอุปสรรคต่อผู้กู้ได้เพราะการหาบุคคลอื่นมาค้าประกันย่อมเป็นไปได้ยาก ถ้าไม่สามารถหาบุคคลมาค้าประกันได้ก็จะไม่สามารถกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาและทำให้หมดโอกาสในการศึกษาต่อในที่สุด

2. ปัญหาหนี้ค้างชำระ พบว่า ไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้กู้ไม่มี ความเกรงกลัวและไม่เคารพต่อกฎหมาย อีกทั้งดอกเบี้ยของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำเพียงร้อยละ 1 ต่อปี จึงได้นำเงินที่มีอยู่ไปชำระหนี้ในส่วนอื่นที่มีดอกเบี้ยสูงกว่าแทน อีกทั้งมีลูกหนี้บางรายที่ยังไม่มีงานทำหรือขาดจิตสำนึก โดยไม่คิดว่ารัฐจะดำเนินการฟ้องร้องคดีจริง ทั้งนี้พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560 ได้มีการบัญญัติขึ้นมาใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาค้างชำระหนี้และเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง รวมถึงเพิ่มมาตรการในการบริหารจัดการกองทุนให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดให้ผู้กู้ยืมเงินมีหน้าที่ต้องแจ้งสถานการณ์เป็นผู้กู้ยืมเงินต่อหัวหน้างาน ของตน เพื่อให้นายจ้างหักเงินได้พึงประเมินของผู้กู้คืนต่อกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และกำหนดหน้าที่ให้ ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินมีหน้าที่หักเงินเดือนได้พึงประเมินของผู้กู้ยืมเงินซึ่งเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของผู้จ่ายเงิน ได้พึงประเมินดังกล่าว เพื่อชำระเงินกู้ยืมคืนตามจำนวนที่กองทุนแจ้งให้ทราบ หากไม่ดำเนินการให้ถูกต้องก็จะ มีความผิดและต้องรับโทษตามที่บัญญัติในมาตรา 51 ซึ่งมีช่องว่างในประเด็นที่หากลูกจ้างมีเจตนาทุจริตไม่แจ้ง ข้อมูลให้นายจ้างหรือหัวหน้างานทราบเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาจะทำให้ไม่มีการหักเงินได้ พึงประเมินเพื่อนำคืนกองทุน นอกจากนี้หากเป็นลูกหนี้ที่ประกอบอาชีพอิสระก็อาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับการ ไม่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีและไม่มีการนำส่งเงินคืนกองทุนด้วย

3. ปัญหาการทุจริตของผู้กู้ พบว่า ในการกู้ยืมเงินเพื่อศึกษานั้นกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อ การศึกษาได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์บุคคลที่สามารถเป็นผู้รับรองรายได้โดยกำหนดให้ผู้ขอกู้ยืมจัดหาบุคคลใด บุคคลหนึ่งดังต่อไปนี้มาเป็นผู้รับรองรายได้ของผู้กู้เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติเงินจากกองทุน ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับบำนาญตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ ของรัฐ พ.ศ. 2542 2) สมาชิกสภาเขต สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 3) หัวหน้าสถานศึกษาที่ผู้ขอกู้ยืมศึกษาอยู่ โดยเป็นเพียงการนำเอาเอกสารแบบฟอร์มไปให้บุคคลดังกล่าวลง ลายมือชื่อเพื่อรับรองรายได้ก็สามารถนำไปประกอบการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อ การศึกษาได้ ทำให้เกิดช่องว่างอันเป็นปัญหาการทุจริตของผู้กู้บางคนที่ไม่ได้เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่แท้จริง แต่ต้องการนำเงินที่ได้จากการกู้ยืมไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือยที่นอกเหนือจากด้านการศึกษาซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการมี หนี้ค้างชำระจำนวนมาก เนื่องจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาไม่มีการตรวจสอบอย่างจริงจัง

4. ปัญหาหลักเกณฑ์การคืนเงินกู้ (กยศ.) พบว่า พระราชบัญญัติเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560 มาตรา 44 เกี่ยวกับการชำระเงินคืนกองทุนที่บัญญัติให้กู้ยืมที่สำเร็จการศึกษาหรือเลิกการศึกษา แล้วมีหน้าที่จะต้องชำระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ได้รับไปคืนให้แก่กองทุน โดยไม่ได้มีการกำหนดให้ชัดเจน เกี่ยวกับระดับการศึกษาสูงสุดว่าควรอยู่ในระดับใด ดังนั้น หากผู้กู้ยืมที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วหาก ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นก็สามารถอ้างได้ว่าตนยังมีความประสงค์จะศึกษาต่อ ยังไม่ถือว่าสำเร็จการศึกษาจึงยัง ไม่มีหน้าที่จะต้องชำระเงินคืนให้แก่กองทุน ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงควรกำหนดเกี่ยวกับการ สำเร็จการศึกษาของผู้กู้ว่ามีหน้าที่เริ่มชำระเงินกู้ยืมคืนเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับใดทั้งนี้เพื่อให้เกิดความ ชัดเจน และหากผู้เรียนซึ่งเป็นลูกหนี้ของกองทุนมีความประสงค์ที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปอีกก็สมควรที่ จะต้องใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัว

สุประพล พาพิโพธิ์ และสมศักดิ์ สามัคคีธรรม (2554) ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาการค้างชำระ หนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) กรณีศึกษาผู้กู้ยืมที่ค้างชำระ ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาที่เกิด จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) จากการบริหารจัดการ การกำหนดคุณสมบัติผู้กู้ยืมที่ไม่สัมพันธ์ และครอบคลุมการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย (Target Group) กระบวนการคัดเลือก (Screening Process) และ การกำกับดูแล ตรวจสอบ (Investigation) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ การตรวจสอบผู้กู้ดังกล่าวอย่างไม่รัดกุม 2) ปัญหาของผู้กู้ยืมที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เกิดจากภูมิลำเนา สถานภาพ ส่วนบุคคลระดับการศึกษา การมีรายได้ การมีหนี้สินอื่น ๆ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน จิตสำนึกและ การได้รับข้อมูลข่าวสาร 3) ปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์การชำระหนี้ พบว่า ผู้กู้ยืมที่ ค้างชำระหนี้กองทุนฯ (กยศ.) ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นไปในทางที่ไม่แน่ใจและไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับ ข้อกฎหมาย ข้อบังคับหรือระเบียบการชำระหนี้ในเรื่องของระยะเวลาปลอดหนี้ และ 4) ปัญหาการกำหนด นโยบายและน่านโยบายไปปฏิบัติ พบว่าสาเหตุสำคัญของหนี้เสียเกิดจากบัณฑิตที่จบมาแล้วไม่ได้งานทำเป็น สาเหตุหลัก รวมถึงอัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวในขณะที่แนวทางการแก้ปัญหา ยังคงเป็นไปในระบบเดิม คือ การยึดถือสัญญาและเบี้ยปรับเป็นสำคัญ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้างชำระหนี้ของกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาพบว่า สามารถจำแนกปัญหาดังกล่าวได้ 3 ด้าน คือ 1) ปัญหาจากการบริหารจัดการกองทุน 2) ปัญหาจากผู้กู้ยืมเงิน 3) ปัญหาจากกฎหมาย ข้อบังคับหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง และสามารถจำแนกข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย เป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ข้อเสนอที่มีต่อกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา คือ 1) ควรเพิ่มช่องทางในการสอบถามยอดหนี้ คงเหลือ และช่องทางวิธีการชำระหนี้เงินกู้ให้ทั่วถึง เช่น ตู้ ATM ร้านสะดวกซื้อ และทาง Internet เป็นต้น และควรสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่าผู้กู้สามารถขอรับหรือพิมพ์ตารางผ่อนชำระหนี้ได้จากที่ใด เช่น Web-Site หรือ สาขาของธนาคารกรุงไทยทุกแห่ง เป็นต้น 2) กลุ่มผู้ชำระหนี้คืนและกลุ่มผู้ค้างชำระหนี้ ที่แตกต่างกันเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การชำระหนี้ในเรื่องของการกำหนดให้มีระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปีหลังจบ การศึกษา การกำหนดกรอบระยะเวลาชำระหนี้ 15 ปี การเสียเบี้ยปรับร้อยละ 12 และ 18 ต่อปี และการ ดำเนินคดีตามกฎหมายหากไม่ชำระหนี้ ดังนั้น ควรมีการพิจารณาหลักเกณฑ์การชำระหนี้คืนเพื่อให้สอดคล้อง กับความต้องการและสถานะความเป็นอยู่หลังจบการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการสร้างแรงจูงใจให้ชำระหนี้ได้ อาทิ หากผู้กู้สามารถชำระหนี้ได้เสร็จสิ้นต่ำกว่าระยะเวลาที่กำหนด ควรจะมีส่วนลดเงินต้นได้หรือผู้กู้ที่ยังหางานทำ ไม่ได้สามารถขอขยายระยะเวลาชำระหนี้ได้มากกว่า 2 ปี และอาจจะพิจารณาให้กลุ่มที่มีรายได้น้อยหรือกลุ่มที่

ค้ำชำระหนี้สามารถชำระหนี้เกินกว่ากรอบระยะเวลา 15 ปีได้ หรือหากมีการคิดเบี้ยปรับก็สามารถลดหย่อนได้ในกรณีที่มีความจำเป็นจริง ๆ 3) ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้กับสถานศึกษา และนิสิตนักศึกษาที่กู้เงินจากกองทุน ได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของกองทุนพร้อมทั้งหลักเกณฑ์เงื่อนไขก่อนที่จะมีการกู้ยืม โดยข้อเสนอควรมีทั้งข้อมูลการเตรียมความพร้อมของเอกสารเพื่อทำการกู้เงิน และข้อมูลหลักเกณฑ์ของการชำระหนี้เงินกู้ 4) ควรเพิ่มบทลงโทษทางกฎหมายอย่างจริงจังมากขึ้น กล่าวคือหากผู้กู้ยืมรายใดที่ถึงกำหนดชำระคืนเงินกู้กองทุน แล้วยังไม่ได้นำเงินมาชำระโดยไม่ได้รับการผ่อนผันจะไม่สามารถไปกู้ยืมเงินกับสถาบันการเงินอื่น ๆ ได้ (Black List) เพื่อให้ผู้กู้ตระหนักว่าถ้าไม่นำเงินมาชำระคืน ทางสถาบันการเงินต่าง ๆ จะไม่ให้ความช่วยเหลือหากต้องการกู้เงินเพื่อไปประกอบการหรือต้องการได้รับเครดิตประเภทต่าง ๆ จากทางสถาบันการเงิน โดยที่ข้อเสนอดังกล่าวจะเป็นผลต่อเมื่อระบบการเงินของประเทศมีการตรวจสอบเครดิตบูโรทุกครั้งก่อนที่จะทำอนุมัติให้มีการกู้เงินทุกประเภท 5) ควรนำนโยบายที่น่าจะลดจำนวนผู้ค้างชำระหนี้คืนกองทุนให้เหลือน้อยที่สุด คือรัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือแก่ผู้กู้ที่สำเร็จการศึกษาและมีผลการเรียนที่ดี ให้ได้รับหลักประกันในการเข้าทำงานตามหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อที่จะได้นำเงินมาชำระคืนเงินกู้ได้ตามเงื่อนไข 6) ควรให้ความสนใจผู้กู้ที่จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับ ปวช. เนื่องจากผลการสำรวจข้อมูลผู้กู้ที่ค้างชำระหนี้เงินกองทุน พบว่าเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีการเรียนการสอนยังไม่เน้นความเชี่ยวชาญ และการเรียนสายอาชีพในระดับ ปวช. อาจจะไม่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะในงานอาชีพเท่าที่ควร และจากการที่ผู้กู้ที่ไม่มีงานทำและหรือมีรายได้น้อยจึงควรส่งเสริมงานอาชีพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้หลากหลายและสอดคล้องกับท้องถิ่นให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ที่มีภาระครอบครัวสามารถมีอาชีพเสริมที่บ้านได้ และ 7) ควรเปิดโอกาสให้ผู้ขาดแคลนสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ นอกจากการศึกษาต่อจะเพิ่มรายได้ให้กับผู้ด้อยโอกาสทางสังคมและทางเศรษฐกิจในเรื่องของผลตอบแทนโดยเฉพาะส่วนบุคคลแล้ว การที่ผู้กู้มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม มีจิตสำนึกที่ดีตระหนักถึงประโยชน์ของการมีกองทุน และภาระหนี้เงินกู้ยืมอยู่เสมอ ผู้เกี่ยวข้องควรประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้สูงขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอที่มีต่อนิสิต นักศึกษาที่กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา คือ 1) ผู้กู้ต้องศึกษารายละเอียดสัญญาของการกู้ยืมเงินจากกองทุนว่า มีหลักเกณฑ์เงื่อนไขของการกู้ยืมเงินและการชำระหนี้คืนเงินกองทุนอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และให้มีจิตสำนึกที่ดีมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม 2) ควรให้ความสนใจการติดตามข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการชำระคืนเงินกู้เพื่อจะได้ทราบว่าเมื่อใดที่ต้องชำระคืน และจะต้องไปชำระคืน ณ สถานที่ใด และหากมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ควรแจ้งให้ทางกองทุนทราบทุกครั้ง หรือถ้าหากทำงานแล้วควรแจ้งสถานที่ทำงานพร้อมทั้งเงินเดือนที่ได้รับให้ทราบด้วย เพื่อที่ทางกองทุนจะได้สามารถติดต่อแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ไปยังผู้กู้ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง และ 3) ตัวแปรที่ส่งผลการชำระหนี้เงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของผู้กู้ได้แก่ สภาพสังคมและเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่เรียน ภูมิฐานะ สถานภาพสมรส ทักษะคติในการทำงาน ระเบียบกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และตลาดแรงงาน ผู้เกี่ยวข้องจึงควรพิจารณาปัจจัยเหล่านี้ประกอบกันเพื่อให้สามารถวางแผนและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอต่อสถานศึกษา คือ 1) สถานศึกษาควรเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอกู้ทุกรายพร้อมทั้งพิจารณาคัดเลือกผู้ขอกู้ให้ตรงตามหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด อีกทั้งหากผู้กู้ยืมเงินรายใดไม่ได้ทำการกู้ ต่อไปในปีการศึกษาหน้า แต่ยังคงศึกษาในสถานศึกษาเดิมอยู่หรือออกจากสถานศึกษาก่อนครบปีการศึกษาให้ทางสถานศึกษาแจ้งให้ทางกองทุนทราบเรื่องทุกครั้ง 2) เพิ่มบทบาทของอาจารย์แนะแนว

หรือหน่วยงานภายในที่ให้คำปรึกษาและบริการข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมและการชำระหนี้คืนเงินกู้กองทุน เพื่อสามารถตอบคำถามในเบื้องต้นให้กับ นิสิตนักศึกษา และควรเพิ่มบทบาทอาจารย์แนะแนวแก่ผู้ที่กำลังจะจบ การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ระดับ ปวส. ให้ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุน แหล่งเงินทุน ประโยชน์ของ กองทุน หลักเกณฑ์และเงื่อนไขวิธีการกู้ยืมเงินและการชำระหนี้คืน เพื่อนักเรียนจะได้วางแผนการศึกษา และ อาชีพในอนาคตของตนเองได้ เนื่องจากนักเรียนที่ขาดโอกาสหรือด้อยโอกาส มักจะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ภาครัฐไม่ได้เพราะรับจำนวนจำกัด จำเป็นต้องเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งเก็บค่าเล่าเรียนที่สะท้อน ต้นทุน (Cost Recovery) อยู่ในอัตราที่สูงกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐมากทำให้เป็นภาระกับผู้เรียนกลุ่มนี้ 3) จาก คุณลักษณะของผู้ที่ไม่มียานพาหนะ มีความรู้ น้อย หรืออยู่ในภูมิภาคที่ไม่อาจเข้าถึงข้อมูลแหล่งงานหรือข้อมูล อาชีพเพื่อประกอบการตัดสินใจศึกษาได้ สถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุดควรจัดหา ข้อมูลสารสนเทศอาชีพให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการศึกษา รวมทั้งจัดหาสถานที่ฝึกทักษะใน สถานประกอบการเพื่อสร้างความชำนาญเป็นมูลค่าเพิ่มด้านศักยภาพให้กับผู้ให้มีโอกาสแข่งขันในการสมัคร เข้าทำงาน รวมทั้งจัดหาแหล่งงานให้เมื่อจบการศึกษา และ 4) สถานศึกษาควรพิจารณาจัดหลักสูตรการเรียน การสอนในรายวิชาสาขาให้สอดคล้องที่ส่งเสริม สนับสนุนตลาดแรงงานและภาคธุรกิจต้องการแรงงาน มีการ พัฒนาและศักยภาพคุณภาพของนักศึกษาที่กู้ยืมเงินกองทุน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีจิตสำนึกร่วมรับผิดชอบ ต่อนักศึกษาผู้กู้ยืม โดยการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีศักยภาพ คุณภาพ และสร้างเครือข่ายกับสถานประกอบการ ให้กับผู้จบการศึกษาจากสถาบันการศึกษาเข้าสู่ระบบตลาดแรงงาน

4. ข้อเสนอแนะที่มีต่อภาครัฐบาล คือ 1) ควรปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับผู้กู้ยืมว่าเงินกู้ยืมจาก กองทุน มิใช่เป็นเงินที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณแบบให้เปล่า ดังนั้นผู้กู้ยืมทุกคนเมื่อครบกำหนดชำระคืนมี หน้าที่ที่จะต้องนำเงินมาชำระคืน เพื่อกองทุนจะได้นำเงินกู้ดังกล่าวไปจัดสรรให้นักศึกษารุ่นต่อไปได้ กู้ยืม ซึ่งเป็นการสร้างจิตสำนึก ควรเริ่มตั้งแต่ก่อนนิสิตนักศึกษาจะทำสัญญากู้ยืม กระทั่งนิสิตนักศึกษาเหล่านั้นชำระ หนี้เสร็จสิ้น 2) ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการประชาสัมพันธ์ไปยังสื่อต่าง ๆ ให้กับผู้กู้ยืมเงินที่ครบกำหนดชำระ คืนได้รับทราบ และในทางปฏิบัติทางกองทุนควรมีจดหมายแจ้งไปยังผู้กู้ที่ครบกำหนดชำระคืนก่อนวันที่ต้อง ชำระอย่างน้อย 1 เดือน เพื่อให้ผู้กู้ยืมได้รับทราบและเตรียมพร้อมในการชำระคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด อย่างไรก็ตามระบบฐานข้อมูลของกองทุนต้องได้รับการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันตลอดเวลา ขอเสนอตั้งกล่าวจึง จะได้ผลในการดำเนินงาน 3) ควรมีกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้กู้ยืมมีงานทำและสร้างรายได้พิเศษระหว่างเรียน สถานศึกษาให้มากขึ้นและอย่างต่อเนื่อง เช่น การแนะแนว จัดหาแหล่งงานหลังจบการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษาทำงานในช่วงวันหยุด หรือส่งข่าวเรื่องงานให้สมาชิกกองทุนทราบ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง มากขึ้น ตั้งชมรมของผู้กู้ยืมในแต่ละสถาบันเพื่อช่วยเหลือกันได้อย่างต่อเนื่อง และ 4) ควรมีนโยบายให้กองทุน สร้างเครือข่ายกับภาคธุรกิจเอกชน โดยทำข้อตกลงร่วมกัน (MOU) 3 ฝ่ายร่วมกัน โดยสถานประกอบการควร ทำแผนความต้องการแรงงานที่มีทักษะ ประสบการณ์ด้านใด จำนวนเท่าใดในแต่ละปีการศึกษา ให้แจ้งมาที่ สถาบันการศึกษาและสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือที่ฝึกทักษะในงานฝีมืออาชีพให้กับสถาบันการศึกษา ทาง สถาบันการศึกษาต้องสนับสนุนพัฒนาทักษะนักศึกษาให้มีคุณภาพ มาตรฐาน ตามความต้องการของ ผู้ประกอบการ และสำหรับนักศึกษาผู้กู้ยืมต้องมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาฝีมือ และมีผลการศึกษาอยู่ในระดับ เกณฑ์ที่สถานประกอบการกำหนดตามความต้องการ เพื่อช่วยสนับสนุนทุกภาคส่วนทั้งภาคธุรกิจผู้ประกอบการ สถานศึกษา และผู้กู้ยืมที่จบการศึกษา โดยถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะทำให้เกิดการจ้างงานในระบบเศรษฐกิจ เพื่อรองรับผู้สำเร็จการศึกษา ในขณะที่สถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทและความรับผิดชอบในการผลิตบัณฑิต

ให้มีคุณภาพและมีความสามารถในการทำงานทำให้มีรายได้เลี้ยงตนเองและชำระหนี้สินได้ 5) ควรกำหนดนโยบายร่วมกับกรมสรรพากรให้มีระบบการติดตามผู้มีรายได้ในการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา/นิติบุคคล เพื่อตรวจสอบว่าผู้กักมีรายได้มีรายได้ในการชำระภาษี โดยใช้หมายเลขประจำประชาชน 13 หลัก เพื่อติดตามให้ชำระหนี้เงินกู้กับกองทุนโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามาตราครุฑได้พยายามแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายประสิทธิภาพของการดำเนินงาน กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาด้วยมาตรการอันเด็ดขาดมาโดยตลอด เช่น มาตรการฟ้องร้องต่อศาลเพื่อยึดทรัพย์และมาตรการอื่น ๆ ที่เป็นลักษณะการใช้ “ยาแรง” โดยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เกิดผลลัพธ์ ในระยะเวลาอันสั้น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามาตรการดังกล่าวไม่ได้ส่งผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จากข้อมูล ที่ผ่านมามีพบว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2539–2561 กองทุนได้ปล่อยสินเชื่อไปแล้วทั้งสิ้น 5.4 ล้านราย จำนวนผู้ผิคนัดชำระหนี้ทั้งสิ้น 2.1 ล้านราย สถิติการฟ้องร้องต่อศาลทั้งสิ้น 1.2 ล้านราย และแนวโน้มของการเกิดคดีความทางกฎหมายน่าจะเพิ่มมากขึ้น มีการติดตามทวงหนี้ที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นและคาดว่าผู้กู้ยืมและผู้ค้ำประกันจะได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ดังปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เป็นลักษณะกองทุนด้านสังคมที่ไม่ควรมีการคิดกำไรหรือขาดทุน เป็นกองทุนที่มีผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนที่ต้องการให้เยาวชนได้รับการศึกษามากขึ้น ซึ่งนโยบายระดับชาติได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการศึกษามีผล ต่อการพัฒนาประเทศมาเป็นระยะเวลานาน โดยมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงรูปแบบการศึกษาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันต่อความรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่เสมอ ดังนั้น จึงมีความเห็นว่ากองทุน กยศ. จะต้องดำเนินการต่อไป เนื่องจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ และเพื่อการแก้ปัญหาทางสังคมเรื่องความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สำหรับ ปัญหาการค้างชำระหนี้ที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องมีการแก้ไขในแต่ละปัญหาหลักที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานของ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) มีความเป็นเอกภาพไปในทิศทางเดียวกัน และบรรลุตามความมุ่งหวัง ของโครงการกองทุน กยศ. คือ เมื่อเยาวชนสำเร็จการศึกษาแล้ว มีงานทำแล้วจะนำเงินมาชำระหนี้ เพื่อให้เงิน จำนวนนี้นำมาส่งต่อให้เยาวชนรุ่นน้องได้กู้ยืมเป็นวงจรรุ่นต่อไป

บรรณานุกรม

- ดำรง ตุ่มทอง. (2562). กลยุทธ์การให้ทางเลือกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในระดับการอาชีวศึกษา ประเทศไทย. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 14(2), 58–73.
- วัชรภรณ์ จันทนกุล, และ สัญญา เคตนาภูมิ. (2561). กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา: สาเหตุของปัญหาการ ค้างชำระหนี้. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 9(2), 123–130.
- วิชุดา ธนมิตรามณี. (2562). ปัญหากฎหมายในการบังคับชำระหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560. *วารสารวิจัยราชภัฏธนบุรี รับใช้สังคม*, 5(1), 95–106.

สุประพล พาฬิโพธิ์, และ สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2554). ปัญหาการค้างชำระหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) กรณีศึกษาผู้กู้ยืมที่ค้างชำระ. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2563 จาก http://mis.krirk.ac.th/librarytext/MPA/2554/No/Suprapol_Parlipho_2554.pdf

สำนักงบประมาณของรัฐสภา. (2558). กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.). สืบค้น 20 พฤษภาคม 2563 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/ewt_dl_link.php?nid=104

ภาพอ้างอิง

Education funds in Israel-the basics. (n.d.). Retrieved May 20, 2020 from <https://www.contingentworkforceservices.com/education-fund-in-israel/>

งานวิจัยและพัฒนา

ผลกระทบของมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

เรียบเรียงโดย คณาธิป ไกยชน
วิจัยโดย ธีรวัฒน์ วงศาสุวรรณ

ที่มา: รัฐธรรมนูญนี้เพื่อพวกเรา, โดย มติชนออนไลน์, 2561, สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/article/news_1237483

หลักนิติรัฐ คือ หลักการที่รัฐและหน่วยงานของรัฐใช้อำนาจดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะที่เหนือกว่าเอกชนโดยการตราเป็นกฎหมาย ซึ่งกฎหมายดังกล่าวจะต้องจำกัดอำนาจรัฐและหน่วยงานของรัฐไม่ให้ใช้อำนาจนอกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน กล่าวคือ หลักนิติรัฐถือเป็นหลักสำคัญของกฎหมายปกครองที่จะใช้เป็นหลักควบคุมการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายปกครองเพื่อป้องกันมิให้รัฐใช้อำนาจที่มีอยู่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ การที่มีกฎหมายบังคับใช้มากเท่าไรหรืออาจยิ่งเป็นการกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากเท่านั้น เพราะกฎหมายเป็นกติกาที่กำหนดกรอบพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้การบังคับเป็นส่วนใหญ่

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการออกกฎหมายมาบังคับใช้เป็นจำนวนมาก จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2558 พบว่า มีกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐที่บังคับใช้จำนวน 7,346 ฉบับ จำแนกได้ ดังนี้ 1) พระราชบัญญัติ จำนวน 425 ฉบับ 2) พระราชกฤษฎีกา จำนวน 457 ฉบับ 3) กฎกระทรวง จำนวน 1,305 ฉบับ 4) ประกาศกระทรวง จำนวน 3,342 ฉบับ 5) ระเบียบ จำนวน 1,300 ฉบับ และ 6) กฎหมายอื่น ๆ จำนวน 517 ฉบับ โดยกฎหมายบางฉบับบังคับใช้มาอย่างยาวนาน

ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนไป ดังนั้น จึงเกิดแนวคิดในการปฏิรูประบบกฎหมายมาอย่างต่อเนื่อง และได้มีการตราระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2531 เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารในการพิจารณาร่างกฎหมาย โดยกำหนดให้หน่วยงานราชการต้องชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการมีกฎหมาย ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานราชการต้องชี้แจงความจำเป็นในการสร้างขั้นตอนใหม่ ๆ ขึ้นมา เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการในการกลั่นกรองคุณภาพของกฎหมายอีกครั้ง โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการพัฒนาประเทศ พ.ศ. 2544 ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้ยกเลิกกฎหมายจำนวนหนึ่ง และได้ออกหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายที่เป็นมาตรฐานสากลคือ The OECD Reference Checklist for Regulatory Decision Making รวมทั้งมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนากฎหมายขึ้นมาในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อรับผิดชอบเรื่องการพัฒนากฎหมายอย่างต่อเนื่อง โดยแนวความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายเพื่อทำหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนในการเสนอกฎหมาย รวมทั้งเสนอให้มีการปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมและร่างกฎหมายใหม่ที่อยู่ในกระบวนการพิจารณาของรัฐสภาด้วย ต่อมา พ.ศ. 2558 ได้มีพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่มีผลบังคับใช้โดยการทบทวนความเหมาะสมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ไม่เป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควรและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามกาลสมัยและวิวัฒนาการของเทคโนโลยีที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและเมื่อมีการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงได้นำหลักแนวความคิดดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 เพื่อพัฒนากฎหมายที่จะใช้บังคับให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีจุดมุ่งหมายเพื่อควบคุมไม่ให้มีจำนวนกฎหมายมากเกินไป และควรยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เห็นว่าหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับจะต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้กฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่จะใช้บังคับและไม่ให้เกิดอุปสรรคและปัญหากับผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย อีกทั้งรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ ประกอบด้วย 3 หลักการที่สำคัญคือ 1) หลักการก่อนการตรากฎหมาย 2) หลักการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย และ 3) หลักการเมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้ว ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

1. หลักการก่อนการตรากฎหมาย เนื่องจากกฎหมายของประเทศไทยมีจำนวนมากจึงต้องจำกัดให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น ก่อนตรากฎหมายทุกฉบับให้หน่วยงานที่เสนอกฎหมายหรือหน่วยงานที่จัดทำร่างกฎหมายให้แก่สมาชิกสภาหรือประชาชนต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายหรือทางเลือกต่าง ๆ และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ ต้องเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน ส่วนการพิจารณาร่างกฎหมายในเบื้องต้นก่อนเสนอให้สภาพิจารณา เจ้าหน้าที่ของฝ่ายบริหารโดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาหรือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี หรือฝ่ายนิติบัญญัติ โดยสำนักงาน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ต้องตรวจสอบกระบวนการรับฟังความคิดเห็นอีกครั้งก่อนเสนอต่อสภาหรือการพิจารณาของสภาแล้วแต่กรณี เพื่อประเมินผลทางเลือกในการกำกับดูแลและเพื่อประเมินกฎหมายในภาพรวม ซึ่งขั้นตอนการพิจารณากระบวนการของบทกฎหมายต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ระบบอนุญาตและระบบกรรมกรในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็น การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจนและการกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ในขณะที่การพิจารณาร่างกฎหมายโดยสภา หากสาระหรือกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพียงพอแล้วก็ไม่จำเป็นต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติม หรือหากยังไม่เพียงพอสภาอาจให้รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ซึ่งสามารถจะดำเนินการได้ทั้งในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการและวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงตามมาตราของคณะกรรมการธิการ

2. หลักการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย เมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้วต้องการยกเลิกกฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมาย จะต้องอาศัยกฎหมายที่อยู่ในระดับเดียวกันหรือสูงกว่าเพื่อยกเลิกกฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมาย โดยการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายมีเงื่อนไข คือ 1) กฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ 2) กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบประชาชน การที่จะอ้างเงื่อนไขได้ต้องมีการประเมินผลของกฎหมายทุกระยะเวลาที่กำหนด

3. หลักการเมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้ว เมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้วรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง และจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกระยะเวลาที่กำหนดโดยการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

ทั้งนี้ การดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อาจส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ อาทิ ผลกระทบทางด้านการเมืองหรือการบริหาร ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางสังคม รวมทั้งผลกระทบต่อกระบวนการตรากฎหมาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงผลกระทบจากการดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แบบเจาะลึกเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการเตรียมการและการบริหารจัดการตามกระบวนการตามบทบัญญัติดังกล่าว และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติให้มีความชัดเจนในการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายในกระบวนการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในกรณีที่เป็นการเสนอร่างกฎหมายโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาเจตนารมณ์และกระบวนการดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินการจากมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติให้มีความชัดเจนในการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายในกระบวนการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในกรณีที่เป็นการเสนอร่างโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

วิธีการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 งานวิจัย งานวิชาการ บทความและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยนำข้อมูลจากการศึกษาและรวบรวมมาวิเคราะห์ผลกระทบและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผลการศึกษาวิจัย

เจตนารมณ์มาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. มาตรา 77 บัญญัติขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ให้เกิดการปฏิรูปด้านกฎหมาย ซึ่งความในหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 ค ด้านกฎหมายระบุว่า“(1) กำหนดให้รัฐดำเนินการให้มีการปฏิรูปกฎหมายต่าง ๆ ที่มีผลใช้บังคับในปัจจุบัน ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา 77 และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล”

2. ความในวรรคหนึ่งของมาตรา 77 มีความประสงค์ไม่ให้ออกกฎหมายมากเกินไปเนื่องจากปัจจุบันมีกฎหมายบางฉบับที่ล้าสมัย บังคับการไม่ได้แล้ว หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งมีกฎหมายจำนวนมากที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือประกอบอาชีพของประชาชน รัฐจึงควรยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว โดยการออกกฎหมายควรคำนึงถึงภาระของประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายได้โดยสะดวกและเข้าใจได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

3. ความในวรรคสองของมาตรา 77 บัญญัติขึ้นเนื่องจากปัจจุบันรูปแบบการเสนอร่างกฎหมายของประเทศไทยเป็นไปโดยง่ายและไม่มีการประเมินผลกระทบที่ประชาชนและสังคมได้รับจากกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้ ประกอบกับเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วไม่มีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยต่อสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยเหตุนี้ความในวรรคสองจึงกำหนดหลักการสำคัญดังนี้

3.1 กำหนดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับผู้เสนอกฎหมายพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพื่อเป็นการถ่วงรอก่อนการเสนอร่างกฎหมายเบื้องต้น รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน ทั้งนี้ความในมาตรา 77 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องก่อนการตรากฎหมายเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอนเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดให้ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการตรากฎหมายทุกขั้นตอน

3.2 เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วยเพื่อเป็นช่องทางในการพัฒนากฎหมายในอีกทางหนึ่ง

4. ความในวรรคสามของมาตรา 77 มีที่มาจากข้อเสนอการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย กำหนดให้รัฐพึงใช้ระบอบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่ทำให้เกิดความคล่องตัว

5. การกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในหลายมาตราเป็นการเฉพาะ อาทิ เรื่องที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศ หรือการกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ แต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นอกจากจะกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในหลายมาตราเป็นการเฉพาะแล้ว ยังมีบทบัญญัติทั่วไปรองรับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรา 77 ซึ่งอยู่ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐด้วย

ทั้งนี้ ประเทศไทยได้บัญญัติเรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 บทบัญญัติในหมวดนี้มีสถานะเป็นแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อช่วยรักษาไว้ซึ่งความต่อเนื่องกันและสม่ำเสมอในการบริหารราชการ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการฟ้องร้องรัฐ แต่เป็นเรื่องความรับผิดชอบทางการเมือง ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการนำเรื่องดังกล่าวไปฟ้องร้องกลั่นแกล้งทางการเมือง หมวดแนวนโยบายแห่งรัฐมีความแตกต่างกับหมวดหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีสภาพบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติ ไม่เช่นนั้นอาจเป็นเหตุฟ้องร้องบังคับให้รัฐปฏิบัติได้

6. หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) ท้ายระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 ข้อ 10 (เดิม) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การรับฟังความคิดเห็นว่า การยกร่างกฎหมายได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นแล้วหรือไม่ และมีข้อคัดค้านของผู้ที่เกี่ยวข้องประการใด อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาแม้จะกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและให้ความสำคัญในขั้นตอนก่อนยกร่างกฎหมาย แต่การพิจารณาร่างกฎหมายมักจะไม่ได้นำข้อมูลที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา ดังนั้น มาตรา 77 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงกำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องก่อนการตรากฎหมายเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน ทั้งนี้ กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการตรากฎหมายทุกขั้นตอนแต่อย่างใด

กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการตามเจตนารมณ์มาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีจุดมุ่งหมายเพื่อไม่ให้มีจำนวนกฎหมายมากเกินไป และควรยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เห็นว่าหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และก่อนตรากฎหมายทุกฉบับจะต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้กฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะใช้บังคับและไม่ให้เกิดอุปสรรคและปัญหากับผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย อีกทั้งรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง โดยการดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2560 มีหลักการดังนี้ 1) หลักก่อนตรากฎหมาย 2) หลักการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย และ 3) หลักการเมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้ว จึงขออธิบาย ดังนี้

1. หลักการก่อนตรากฎหมาย

กฎหมายของประเทศไทยมีจำนวนมากจึงต้องจำกัดให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น ก่อนตรากฎหมายทุกฉบับให้หน่วยงานที่เสนอกฎหมายหรือหน่วยงานที่จัดทำร่างกฎหมายให้แก่สมาชิกสภา หรือประชาชนต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการตรวจสอบความจำเป็นในการตรา กฎหมายหรือทางเลือกต่าง ๆ และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็น ระบบ ทั้งนี้ ต้องเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน ส่วนการพิจารณา ร่างกฎหมายในเบื้องต้นก่อนเสนอให้สภาพิจารณาเจ้าหน้าที่ของฝ่ายบริหารโดยสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกาหรือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ก็ต้องตรวจสอบกระบวนการรับฟังความคิดเห็นอีกครั้งก่อนเสนอต่อสภาหรือการพิจารณาของสภาแล้วแต่กรณี เพื่อประเมินผลทางเลือกในการกำกับดูแลและเพื่อประเมินกฎหมายในภาพรวม ซึ่งขั้นตอนการพิจารณา กระบวนการทางกฎหมายต้องคำนึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ระบบอนุญาตและระบบกรรมกรในกฎหมายเฉพาะ กรณีที่จำเป็น การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติ ไว้ในกฎหมายให้ชัดเจนและการกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมาย โดยสภา หากสาระหรือกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพียงพอแล้วก็ไม่จำเป็นต้องมีการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติม หรือหากยังไม่เพียงพอสภาอาจให้รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง เพิ่มเติม ซึ่งสามารถจะดำเนินการได้ทั้งในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ วาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงตามมาตรา ของคณะกรรมการ

หลักการก่อนตรากฎหมายเป็นกรณีที่ไม่มีกฎหมายใช้บังคับ กล่าวคือเป็นการตรากฎหมาย ขึ้นมาใช้บังคับใหม่มีเงื่อนไขดังนี้

1.1 รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น

1.2 ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับรัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟัง ความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมาย ทุกขั้นตอน

1.3 รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบกรรมกรในกฎหมายเฉพาะกรณีที่จำเป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

2. หลักการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย

การยกเลิกกฎหมายเป็นการยกเลิกกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นการยกเลิกกฎหมาย ทั้งฉบับพร้อมกันหลายฉบับ โดยการตรากฎหมายยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับ กฎหมายอื่น หรือเป็นการปรับปรุงกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วแต่เห็นสมควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง ทั้งนี้ การยกเลิกกฎหมายและการปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ หรือ

ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตจะต้องดำเนินการโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการแก่ประชาชน โดยมีเงื่อนไข ดังนี้

2.1 กฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์

2.2 กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการแก่ประชาชน การที่จะอ้างเงื่อนไขได้ต้องมีการประเมินผลของกฎหมายทุกระยะเวลาที่กำหนด

2.3 ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน

2.4 ถ้ามีการปรับปรุงกฎหมายรัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมาย เฉพาะกรณีจำเป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

3. หลักการเมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้ว

เมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้วรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวกฎหมายต่าง ๆ ได้ โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง และจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกระยะเวลาที่กำหนดโดยการรับฟังความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยมีเงื่อนไข ดังนี้

3.1 ดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

3.2 รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วยเพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

3.3 เมื่อมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ถ้าเห็นว่าจำเป็นต้องตรากฎหมายขึ้นใหม่มาใช้บังคับหรือควรยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการแก่ประชาชน ทั้งนี้ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน

การวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินการจากมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อาจส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลกระทบทางด้านการเมืองหรือการบริหาร การตรากฎหมายบางฉบับที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น การตรากฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศ หรือมาตรฐานสากลของต่างประเทศ ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน กลุ่มนายทุน หรือผู้มีอำนาจ จะทำให้การรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐมีปัญหาและอุปสรรคมิได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและความประสงค์ที่แท้จริง อาจส่งผลต่อหน่วยงานของรัฐที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายนั้น ๆ ไม่สามารถรับฟังความคิดเห็นและไม่สามารถตรากฎหมายมาใช้บังคับได้ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศของฝ่ายบริหาร ดังนั้น การที่หน่วยงานของรัฐจะตรากฎหมายมาใช้บังคับโดยอาศัยเพียงความรู้ความสามารถอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ทั้งนี้ เพื่อให้มีกฎหมายมาใช้บังคับให้เกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพได้ จะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนประกอบด้วยจึงจะทำให้กฎหมายมีประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง ซึ่งอาจเป็นการลดอำนาจของหน่วยงานของรัฐในการตรากฎหมาย

2. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่มีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน กลุ่มนายทุน หรือผู้มีอำนาจ จะทำให้การรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐมีปัญหาและอุปสรรคกล่าวคือ ทำให้ไม่สามารถรับฟังความคิดเห็นได้ หรือหากรับฟังความคิดเห็นแล้วมีผู้แสดงความคิดเห็นไม่เห็นด้วยกับการตรากฎหมายในบางเรื่องซึ่งเรื่องดังกล่าวมิได้เป็นไปในทางเสื่อมเสียใด ๆ แต่เพียงคิดว่าการตรากฎหมายนั้นอาจทำให้ผู้ที่ได้รับประโยชน์ผูกขาดเพียงผู้เดียวหรืออาจทำให้ภาษีที่ประเทศจะได้รับลดน้อยลง รวมทั้งการคัดค้านที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ จึงอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างร้ายแรง

3. ผลกระทบทางด้านสังคม โดยหลักการตรากฎหมายที่ดีต้องได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน หากประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตรากฎหมายตั้งแต่เริ่มต้นจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพและเกิดความเป็นธรรมยิ่งขึ้น อีกทั้งทำให้ประชาชนรับรู้ เข้าใจ และมีการปรับตัวที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย ตลอดจนต้องให้ประชาชนรู้เรื่องกฎหมายและมีส่วนร่วมในการตรากฎหมายด้วย เพื่อมิให้ประชาชนตื่นตระหนกจนเกิดความเสียหายแก่สังคม อย่างไรก็ตาม การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมีทั้งผู้เห็นด้วยกับผู้ไม่เห็นด้วยซึ่งอาจเป็นเหตุแห่งความขัดแย้งต่อสังคมในวงแคบหรือวงกว้างจนนำไปสู่การต่อต้านหรือชุมนุมอันจะส่งผลกระทบต่อสังคมได้

4. ผลกระทบทางด้านกระบวนการตรากฎหมาย กระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอนต้องอาศัยงบประมาณของแผ่นดินเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการตรากฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ค่าใช้จ่ายที่เกิดในขั้นตอนการพิจารณากฎหมาย ฯลฯ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อต้นทุน (COST) ของกระบวนการตรากฎหมายเพราะมีขั้นตอนการพิจารณาหรือกระบวนการพิจารณาในทางกลับกันจำนวนของร่างกฎหมายที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาอาจมีจำนวนน้อยลง นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ เมื่อมีการรับฟังความคิดเห็นแล้วย่อมเป็นหลักการเบื้องต้นในการพิจารณาร่างกฎหมาย หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมแตกต่างกับหลักการเบื้องต้นตามที่ได้รับฟังความคิดเห็นมาแล้วนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติและความเชื่อมั่นของผู้แสดงความคิดเห็นในการรับฟังความคิดเห็น ทำให้ไม่กล้าและไม่ต้องการแสดงความคิดเห็นอันเป็นเหตุให้การรับฟังความคิดเห็นไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง อีกทั้งเมื่อมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้วอาจทำให้ระยะเวลาของกระบวนการตรากฎหมายยาวนานมากกว่าเดิม และส่งผลให้กฎหมายที่มีความจำเป็นเร่งด่วนมิอาจใช้บังคับได้ทันท่วงที

5. ผลกระทบต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร การเสนอร่างกฎหมายโดยทั่วไปสามารถกระทำได้โดย 1) คณะรัฐมนตรี 2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ 3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามแต่กรณี ทั้งนี้ กรณีการเสนอร่างกฎหมายโดยคณะรัฐมนตรีมีหลักเกณฑ์และแนวทางที่ชัดเจนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2560 ให้นำหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องใช้เป็นกรอบหรือแนวทางการดำเนินการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย แต่กรณีการเสนอร่างกฎหมายโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งยังไม่มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางที่ชัดเจนว่าจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องก่อนการตรากฎหมายตามมาตรา 77 หรือไม่อย่างไร และใครเป็นผู้มีหน้าที่ดำเนินการดังกล่าว

6. ผลกระทบต่อการเสนอกฎหมายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเสนอกฎหมายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอต้องดำเนินการตามแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเสนอกฎหมายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอกฎหมายทำให้ไม่สามารถเสนอกฎหมายได้ทันกำหนดเวลา

7. ผลกระทบต่อการเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอ การเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ จะต้องดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งจะทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายเสนอไม่ทันกำหนดที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ นอกจากนี้ การเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายต้องดำเนินการในขั้นตอนตรวจสอบสิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้งก่อนที่จะเสนอกฎหมายด้วย อีกทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายต้องมีค่าใช้จ่ายพอสมควรจึงอาจเป็นอุปสรรคต่อการเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติให้มีความชัดเจนในการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายในกระบวนการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในกรณีที่เป็นการเสนอร่างโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เพื่อลดผลกระทบจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ควรมีการยกเว้นมิให้รับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือเป็นกฎหมายจำเป็นอย่างยิ่งและเร่งด่วนเพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งรัฐหรือเกิดความล่าช้าในการตรากฎหมาย

2. เพื่อให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรมต้องอาศัยข้อเท็จจริงจากผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ด้วยการไปศึกษาหาข้อเท็จจริงจากผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างแท้จริง

3. เพื่อให้การรับฟังความคิดเห็นเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงในอนาคตกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ ต้องนำผลการรับฟังมาพิจารณาประกอบการตรากฎหมายอย่างแท้จริงด้วย

4. ควรกำหนดแนวปฏิบัติให้ชัดเจนในการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย ในกระบวนการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในกรณีที่เป็นการเสนอร่างกฎหมายโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

5. ควรกำหนดแนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยกร่างกฎหมาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็นไปประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายเกี่ยวข้องกับการเสนอร่างกฎหมายและการนำข้อมูลที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็นไปประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมาย เป็นต้น

6. ควรปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนด อาทิ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2556 เป็นต้น

7. ควรปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในสนับสนุนภารกิจการประชุมเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายของสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการ อาทิ ระเบียบวาระการประชุม บันทึกการประชุม การเผยแพร่ข้อมูลทางเว็บไซต์ หรือรายงานผลการพิจารณา เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีการดำเนินการตามมาตรา 77 แล้ว

8. การจัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง 10 ฉบับ ตามมาตรา 267 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เอกสารวิเคราะห์ความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบ และรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2560 และมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจนำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดทำร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญต่อไป

ความคิดเห็นของผู้เรียบเรียงบทความวิจัย

การศึกษาวิจัยข้างต้น ทำให้ทราบถึงเจตนารมณ์และกระบวนการดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และผลกระทบของมาตรา 77 ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการเมือง การบริหาร เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งผลกระทบทางด้านกระบวนการตรากฎหมาย นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะผลกระทบและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการดำเนินการตามมาตรา 77 ว่า เพื่อลดผลกระทบต่อการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนควรมีการยกเว้นมิให้รับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือเป็นกฎหมายจำเป็นอย่างยิ่งและเร่งด่วน เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งรัฐหรือเกิดความล่าช้าในการตรากฎหมาย หรือเพื่อให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นธรรมต้องอาศัยข้อเท็จจริงจากผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยการศึกษาหาข้อเท็จจริงจากผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ทั้งการรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

ประกอบด้วย จึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ จะต้องนำผลการรับฟังมาพิจารณาประกอบการตรากฎหมายอย่างจริงจังด้วย เพื่อให้การรับฟังความคิดเห็นเกิดประโยชน์ และเกิดการปฏิรูปกฎหมายให้มีประสิทธิภาพต่อไปด้วย

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2562 โดยมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 180 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (27 พฤศจิกายน 2562) ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญ 2 ประการ คือ 1) หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย อาทิ การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย และการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน ฯลฯ เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นไปโดยละเอียดรอบคอบ ไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น 2) หลักเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายภายหลังเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วเพื่อพัฒนากฎหมายให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และการเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมายของประชาชน ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา 77 ประกอบกับมาตรา 258 การปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำหรับแนวทางปฏิบัติ ในส่วนของฝ่ายนิติบัญญัติได้มีประกาศสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ การรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2562 โดยมีผลให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป ทั้งนี้ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

นอกจากนี้ แนวทางปฏิบัติของฝ่ายบริหาร โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอเรื่องการดำเนินการเพื่อรองรับและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบหลักการดังกล่าวเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2562 และให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 27 พฤศจิกายน 2562 เป็นต้นไป จากบทบัญญัติของกฎหมายและแนวปฏิบัติข้างต้น เห็นได้ว่า ประเทศไทยได้มีแนวทางการดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งจะประกอบกรดำเนินการดำเนินงานเพื่อพัฒนากระบวนการตรากฎหมายของประเทศไทยให้เป็นมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ และมีคุณภาพมากขึ้น อีกทั้งเป็นการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามมาตรา 77 ในด้านต่าง ๆ อันนำไปสู่การออกกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อการแก้ปัญหาและเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

ธีรวัฒน์ วงศาสุวรรณ. (2561). ผลกระทบของมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2560. สืบค้น 22 พฤศจิกายน 2562 จาก

http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/8428p.html

“พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562”
(31 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 72 ก, น. 1-17.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (21 พฤศจิกายน 2562). **เรื่อง การดำเนินการเพื่อรองรับและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562** [หนังสือราชการ]. (นร 0503/ว 477).

ภาพอ้างอิง

สมหมาย ปาริจฉัตต์. (2561). รัฐธรรมนูญนี้เพื่อพวกเรา. **มติชนออนไลน์**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563 จาก https://www.matichon.co.th/article/news_1237483

งานวิจัยและพัฒนา

การพัฒนากระบวนการจัดการเมล็ดพันธุ์พืช ของกลุ่มองค์กรเกษตรกรในชุมชน

เรียบเรียงโดย อัญชลี จวงจันทร์
วิจัยโดย เรืองเดช โพธิ์ศรี และคณะ

ที่มา: ธนาคารพันธุ์พืชเพื่อชุมชน, โดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563,
สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/45201-%E0%.html>

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์พืชที่ดีแห่งหนึ่งของโลก เนื่องจากมีสภาพภูมิอากาศที่หลากหลาย ทั้งร้อนและเย็นเหมาะแก่การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช เกษตรกรรายย่อยมีฝีมือในการผลิต รวมทั้งมีความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดิน ความได้เปรียบเหล่านี้เป็นแรงจูงใจให้บริษัทด้านเมล็ดพันธุ์ขนาดใหญ่ของโลก เข้ามาลงทุนกับสถานีวิจัยและผลิตเมล็ดพันธุ์ในประเทศไทย เช่น บริษัท มอนซานโต ประเทศไทย จำกัด บริษัท ไทโอเนีย จำกัด เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้มีบริษัทที่ทำธุรกิจด้านเมล็ดพันธุ์พืชในประเทศไทยมากกว่า 100 บริษัท ทั้งของคนไทยและชาวต่างชาติ ก่อให้เกิดการจ้างงานในภาคการเกษตรไม่ต่ำกว่า 30,000 ครอบครัว โดยเฉพาะในช่วงหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าว

ปัจจุบันบริษัทเมล็ดพันธุ์พืชของไทยหลายบริษัทได้ทำธุรกิจในลักษณะของการรับจ้างผลิตเมล็ดพันธุ์พืชจากต่างประเทศ โดยนำเมล็ดพันธุ์พืชที่เป็นต้นกำเนิดหรือพ่อแม่พันธุ์เข้ามาผลิตและส่งกลับ

เมล็ดพันธุ์พืชที่ผลิตได้และมีความสมบูรณ์แล้วคืนให้ผู้ว่าจ้างทั้งหมด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าการส่งออก เมล็ดพันธุ์พืชที่เพิ่มสูงขึ้น และจากเหตุผลนี้ส่งผลให้มีการขายแรงงานและที่ดินในราคาถูกและพบว่าบริษัทต่างชาติที่มาจ้างผลิตมีอำนาจต่อราคา เนื่องจากสามารถเคลื่อนย้ายฐานการผลิตไปประเทศเพื่อนบ้าน ถ้าค่าแรงถูกกว่าประเทศไทย เกษตรกรไทยจึงต้องเป็นเพียงแรงงานในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบริษัทเมล็ดพันธุ์พืชเท่านั้น อย่างไรก็ตาม แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของส่วนแบ่งเมล็ดพันธุ์พืชที่เอกชนเป็นเจ้าของสายพันธุ์ ได้สร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของเมล็ดพันธุ์พืชที่ผลิตโดยบริษัทเอกชนให้กับเกษตรกร นอกจากนี้ในด้านผลประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับยังมีความคุ้มค่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเมล็ดพันธุ์พืชเป็นปัจจัยพื้นฐานของการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มคุณภาพให้กับผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง แต่ในขณะเดียวกันส่งผลให้เห็นถึงการสูญเสียความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความสามารถในการผลิตและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์พืชของเกษตรกรเอง ซึ่งในระยะยาวต้องพึ่งพาเมล็ดพันธุ์จากบริษัทเอกชนเป็นหลักทำให้ต้องรับภาระค่าใช้จ่าย ต้นทุนการผลิตที่มากขึ้นจากราคาเมล็ดพันธุ์พืชที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

ทั้งนี้ จากการศึกษาวิจัยในประเด็นพันธุกรรมในส่วนของการจัดการเมล็ดพันธุ์ฝัก ซึ่งเน้นไปที่การเก็บรักษาและกระจายพันธุ์ในระดับชุมชนและการสร้างมาตรฐานเพื่อการพัฒนาเมล็ดพันธุ์ฝักไปสู่ระบบการค้า โดยการศึกษาวิจัยโครงการที่ว่าด้วยการใช้ประโยชน์ของพันธุกรรมข้าวพื้นบ้าน ซึ่งเป็นการแสวงหาทางเลือกในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นบ้านให้เหมาะสมกับเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า ในการเลือกและพัฒนาสายพันธุ์ เกษตรกรจะตัดสินใจเลือกสายพันธุ์ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน นอกจากนี้ในด้านการพัฒนาพันธุกรรมพืชในชุมชนยังไม่มีกระบวนการกลุ่มเกษตรกรในการดำเนินการในส่วนนี้ ส่งผลให้เมื่อมีแนวทางในการทำวิจัยแล้วแต่ไม่สามารถออกแบบการดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้ และในการอนุรักษ์ รวบรวมพัฒนาการสายพันธุ์พืชซึ่งนอกจากความสนใจส่วนบุคคลแล้วจะต้องสามารถตอบสนองต่อการเพิ่มการผลิตการสร้างมูลค่า และต้องมีการจัดการในระดับกลุ่มเกษตรกร แม้การดำเนินงานจะพบต้นแบบ รวมถึงพบความรู้ในการเก็บรักษาพันธุ์พืช แต่เมื่อวิเคราะห์เชิงปริมาณสถานการณ์การทำงานพบว่า ในการอนุรักษ์ พัฒนาเมล็ดพันธุ์พืช ในช่วงที่ผ่านมาขึ้นอยู่กับขั้นตอนของการหาทางเลือกที่เหมาะสมที่จะทำการอนุรักษ์ รักษา และฟื้นฟูพันธุกรรมพื้นบ้าน ถึงแม้โครงการวิจัยย่อยในส่วนของการจัดการเมล็ดพันธุ์ฝักจะมีผลการวิจัยที่สัมพันธ์กับระบบการใช้ประโยชน์จากเมล็ดพันธุ์ในด้านเศรษฐกิจ และความพยายามที่จะจัดตั้งกลุ่มเมล็ดพันธุ์ แต่ข้อค้นพบจากรายงานวิจัยยังไม่สามารถใช้รายงานวิจัยค้นหาให้ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ของเมล็ดพันธุ์ได้อย่างชัดเจน ในขณะที่เป้าหมายของการพัฒนาบุคลากรที่ทำงานด้านเมล็ดพันธุ์ภายใต้แนวคิดเกษตรกรรมทางเลือกเป็นการยกระดับไปสู่เครือข่าย คือ การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจด้านเมล็ดพันธุ์ ซึ่งจะเป็ทางเลือกในการเข้าถึงเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรและชุมชน ทั้งนี้ การศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดการเมล็ดพันธุ์พืชของกลุ่มองค์กรเกษตรกรในชุมชน จึงเป็นการศึกษากระบวนการ และรูปแบบในการจัดการเมล็ดพันธุ์พืช เพื่อให้เกิดกลไกในการพัฒนา ปรับปรุง รวบรวม อนุรักษ์พันธุกรรม และการจัดการพันธุ์พืชขององค์กรเกษตรกรและชุมชนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์จัดการเมล็ดพันธุ์ในการสร้างเศรษฐกิจของกลุ่มองค์กรเกษตรกรในชุมชน
2. เพื่อศึกษากระบวนการและรูปแบบในการจัดการเมล็ดพันธุ์ของกลุ่มองค์กรเกษตรกรในชุมชน
3. เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเมล็ดพันธุ์ของกลุ่มองค์กรเกษตรกรในชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยทำการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. เก็บข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ งานวิจัย ชุดโครงการวิจัยประเด็นพันธกรรมพืชกับความมั่นคงทางอาหารของชุมชน ศึกษาทเรียนในด้านการอนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุง รวมถึงการจัดการพันธกรรมของกลุ่มองค์กรเกษตรกรในภาคอีสานตอนกลาง

2. เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว กองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว สภาองค์กรชุมชนตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 40 คน 2) กลุ่มวิสาหกิจปลูกพืชเศรษฐกิจพอเพียงบ้านจวนใต้ ตำบลโพนสูง อำเภอพุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 25 คน 3) กลุ่มเกษตรกรอู่ชูสารคามบ้านหนองแวง ตำบลแวงน่าง อำเภอมือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 คน 4) กลุ่มเกษตรกรปลูกถั่วลิสงบ้านหนองผักแว่น ตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 คน โดยเก็บข้อมูลจากโครงการวิจัย 4 โครงการย่อย ดังต่อไปนี้

1) โครงการกระบวนการพัฒนาองค์กรในการจัดการเมล็ดพันธุ์ข้าว กรณีศึกษากองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

2) โครงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนผลิตเมล็ดพันธุ์พืชเพื่อจำหน่าย กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจปลูกพืช เศรษฐกิจพอเพียงบ้านจวนใต้ ตำบลโพนสูง อำเภอพุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด

3) โครงการพัฒนากระบวนการผลิตและการจัดการเมล็ดพันธุ์เกษตรกรผู้ปลูกผักพื้นบ้านชุมชนตำบลแวงน่าง อำเภอมือ จังหวัดมหาสารคาม

4) โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากถั่วลิสงของชุมชนบ้านหนองผักแว่น ตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย

1. การศึกษาชุดโครงการพัฒนากระบวนการจัดการเมล็ดพันธุ์พืชของกลุ่มองค์กรเกษตรกรในชุมชนภาคอีสานตอนล่าง โดยจากข้อเสนอโครงการวิจัยครั้งที่ผ่านมา พบว่าข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรเกษตรกรในการจัดการเมล็ดพันธุ์พืช เพื่อค้นหารูปแบบในการทำงานที่ชัดเจนขององค์กรเกษตรกรซึ่งจากประสบการณ์ในการทำงานด้านการพัฒนา เก็บรักษาและอนุรักษ์พันธุ์พืชรวมทั้งในการสร้างเศรษฐกิจจากกิจกรรมนั้น มีกรอบการดำเนินงานและเป้าหมายในการเสริมสร้างการเรียนรู้ผ่านงานวิจัยชุมชนให้กับกลุ่มองค์กรเกษตรกร เพื่อสามารถสรุปบทเรียนจากประสบการณ์การดำเนินงานในการจัดการเมล็ดพันธุ์พืชของกลุ่ม และการพัฒนารูปแบบกระบวนการให้กับกลุ่มองค์กรเกษตรกรในการบริหารจัดการกลุ่ม รวมทั้งการจัดการเมล็ดพันธุ์พืชของกลุ่ม โดยได้ดำเนินการทำงานร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด

2. การจัดการเมล็ดพันธุ์พืชจากการลงพื้นที่เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยชุมชน พบว่า 1) สภาองค์กรชุมชนตำบลหนองคูขาด มีการดำเนินกิจกรรมกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับสมาชิกนับตั้งแต่ปี 2558 โดยการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวมาให้สมาชิกยืมและคืนเป็นเมล็ดพันธุ์หรือเงินตามจำนวนที่ยืมไป และกลุ่มได้ประสบปัญหาว่าข้าวที่สมาชิกรับมาคืนให้กับกลุ่มไม่สามารถใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ได้ เพราะมีข้าวปนมากเกินไป

2) กลุ่มอุ้มชูสารคาม มีการรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมหลายด้าน ซึ่งกลุ่มปลูกผักเพื่อจำหน่ายในตลาดชุมชน ได้มีการเรียนรู้กระบวนการเก็บเมล็ดพันธุ์ผักมาก่อน โดยผ่านประสบการณ์การวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกับ ศูนย์ประสานงานวิจัยวิชาการเพื่อท้องถิ่นมหาสารคาม ซึ่งจากผลการวิจัยชี้ถึงสถานการณ์ของกลุ่มมีค่าใช้จ่ายด้านเมล็ดพันธุ์เป็นเงินจำนวนมาก โดยกลุ่มได้ทำการทดลองร่วมกันในการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ผัก และมีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเก็บเมล็ดพันธุ์ผักสามารถจำหน่ายให้กันเองในชุมชน 3) กลุ่มวิสาหกิจบ้านจวนใต้ มีการรวมกลุ่มจากการพัฒนารูปแบบการทำงานผลิตที่หลากหลายและเป็นรูปแบบการเกษตรแบบผสมผสาน โดยมีการปลูกพืชผักเป็นรายได้เสริม มีการเรียนรู้การเก็บเมล็ดพันธุ์ผักจากสมาชิกมาจำหน่ายในนามกลุ่ม แต่พบปัญหาสำคัญ คือ กลุ่มไม่สามารถควบคุมคุณภาพเมล็ดพันธุ์และปริมาณการผลิตเพื่อจำหน่ายจนกระทั่งบางปีเมล็ดพันธุ์ที่สมาชิกต้องใช้ไม่เพียงพอ 4) กลุ่มพัฒนาพันธุ์ถั่วลิสงบ้านหนองผักแว่น พบว่ารวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์กันเองในช่วงฤดูกาลผลิต ซึ่งบ้านหนองผักแว่นและชุมชนใกล้เคียงมีการปลูกถั่วลิสงเป็นอาชีพเสริมรายได้มากกว่า 20 ปี และประสบปัญหาเรื่องเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงคุณภาพลดลง เมื่อถึงฤดูกาลปลูกไม่สามารถหาเมล็ดพันธุ์ได้เพียงพอต่อความต้องการ รวมทั้งยังไม่มีกระบวนการกลุ่มในการทำงานเพื่อพัฒนาพันธุ์ถั่วลิสง ในขณะที่สถานการณ์ด้านพื้นที่เพราะปลูกประสบกับปัญหาการถูกปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกถั่วลิสงเป็นการปลูกอ้อยแทน

3. การดำเนินโครงการวิจัยชุมชนพบว่า โครงการวิจัยย่อยทั้ง 4 โครงการ ได้มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อสร้างความชัดเจนในรูปแบบการจัดการเมล็ดพันธุ์ของกลุ่มองค์กร การดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรในโครงการย่อยทั้ง 4 โครงการ มีสถานะของกลุ่มอยู่ 3 ระดับ คือ 1) สภากองศ์กรชุมชนตำบลหนองคูขาดและกลุ่มวิสาหกิจปลูกพืชเศรษฐกิจพอเพียงบ้านจวนใต้ เป็นกลุ่มองค์กรที่จดทะเบียน มีกฎหมายรองรับในการดำเนินงานของกลุ่ม โดยกลุ่มมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับสมาชิกในการผลิตเมล็ดพันธุ์มีข้อตกลงในการรวบรวมจัดการผลผลิตให้กับสมาชิกในระดับพื้นที่ โดยมีเป้าหมายการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อจำหน่ายให้กับสมาชิกและเกษตรกรในชุมชนอย่างชัดเจน 2) กลุ่มเกษตรกรอุ้มชูสารคาม เป็นกลุ่มองค์กรที่รวมกลุ่มโดยธรรมชาติจากเกษตรกรที่มีความต้องการร่วมกัน โดยกลุ่มมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับสมาชิกในการผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ได้คุณภาพ แต่เป้าหมายอยู่ในระดับการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกเป็นหลัก 3) กลุ่มเกษตรกรปลูกถั่วลิสงบ้านหนองผักแว่นเป็นกลุ่มที่รวมกันใหม่ และจัดตั้งโดยธรรมชาติจากสมาชิกเกษตรกรที่ต้องการพัฒนาการผลิตถั่วลิสงในพื้นที่ โดยมีเป้าหมายการผลิตเมล็ดพันธุ์ร่วมกันให้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกในชุมชน

4. การจัดการเมล็ดพันธุ์พืชเพื่อสร้างเศรษฐกิจจากการผลิตเมล็ดพันธุ์พบว่า มีเพียงกลุ่มวิสาหกิจบ้านจวนใต้เท่านั้นที่มีความชัดเจนในการดำเนินงานโดยพบว่า เงื่อนไขสำคัญในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านจวนใต้ คือ กลุ่มมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของกรรมการและสมาชิกกลุ่มที่ชัดเจน มีเป้าหมายของการผลิตเพื่อจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ การวางแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชผักแต่ละชนิด และให้สมาชิกผลิตตามแผนนั้น โดยมีคณะกรรมการติดตามการผลิต เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกคำนึงถึงการผลิตเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์พืชและควบคุมคุณภาพในการผลิต

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

1. การส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเกษตรกรในการจัดการเมล็ดพันธุ์พืชเพื่อสร้างเศรษฐกิจให้กับกลุ่มองค์กรเกษตรกร ต้องมีการพัฒนากระบวนการผลิตและควบคุมการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อให้ได้คุณภาพ

กลุ่มองค์กรเกษตรกรต้องจัดการเรียนรู้ให้กับสมาชิกในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชและกำหนดเงื่อนไขการผลิตที่ชัดเจนให้กับสมาชิก

2. การสร้างมาตรฐานคุณภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ ยังต้องดำเนินการโดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรที่เริ่มเรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช
3. การพัฒนากลุ่มเพื่อการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชจำเป็นต้องศึกษาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
4. ในการพัฒนากลุ่มองค์กรเกษตรกรต้องมีการเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการองค์กรควบคู่กับการจัดการเมล็ดพันธุ์พืช
5. การศึกษาเงื่อนไขทางกฎหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มองค์กรเกษตรกรเพื่อให้เกิดแนวทางในการส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรจำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชจากการผลิตของตนเองได้
6. การศึกษาโครงการวิจัยชุมชน ควรศึกษาการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช โดยเลือกบางชนิดที่มีโอกาสช่องทางในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชเพื่อจำหน่าย ตามศักยภาพการผลิตของกลุ่มองค์กรและมีฐานความรู้เดิมในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชนั้น

ความคิดเห็นของผู้เรียบเรียงบทความวิจัย

1. การสร้างเครือข่ายและวิสาหกิจชุมชนต้องมีการศึกษาควบคู่กันไปโดยเน้นความเป็นเครือข่ายและกระจายเมล็ดพันธุ์อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกร ครอบคลุม ชุมชน เข้าถึงเมล็ดพันธุ์ที่นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต
2. ควรมีการกำหนดเป้าหมายของการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช เริ่มด้วยการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ต้นแบบที่มีสายพันธุ์ที่ดี และมีการวางแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชแต่ละชนิดเพื่อให้สมาชิกองค์กรเกษตรกรสามารถผลิตได้ตามแผน รวมทั้งมีคณะกรรมการกำกับและติดตามการผลิตเพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ

บรรณานุกรม

เรืองเดช โพธิ์ศรี และคณะ. (2562). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการเมล็ดพันธุ์พืชของกลุ่มองค์กรเกษตรกรในชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม.

ภาพอ้างอิง

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2563). ธนาคารพันธุ์พืชเพื่อชุมชน. สืบค้น 22 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/45201-%E0%.html>

บทความที่น่าสนใจ

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

เรียบเรียงโดย จันทมร สีหาบุญลี

ที่มา: โควิด-19 เปลี่ยนคนทั้งโลก สู่วิถีชีวิตใหม่ “New Normal” ใส่ใจสุขอนามัยของตนเอง-ผู้อื่น, โดย มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ, 2563, สืบค้นจาก <https://thaitgri.org/?p=38919>

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่เกิดขึ้นเมื่อปลาย ค.ศ. 2019 ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบสังคมและระบบเศรษฐกิจ กระตุ้นให้สังคมเกิดการปรับตัวได้เร็วมากยิ่งขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาที่สอดคล้องกับโลกยุคใหม่ ซึ่งถือเป็นผลกระทบเชิงบวกที่ผู้คนในสังคมได้ปรับตัวไปพร้อมกันในการเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อให้ตนเองและสังคมผ่านพ้นการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ไปให้ได้ พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นชัดเจน คือ พฤติกรรมการทำงานที่ต้องทำที่บ้านเรียกว่า Work From Home พฤติกรรมการอยู่ร่วมกับสังคมด้วยความระมัดระวัง เรียกว่า Social Distancing พฤติกรรมการใช้จ่ายผ่านระบบออนไลน์อันจะนำไปสู่สังคมไร้เงินสดอย่างเต็มรูปแบบ

สถานการณ์ดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) และบทความที่น่าสนใจฉบับนี้ขอเสนอความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตวิถีใหม่ ในส่วนของความหมายและรูปแบบของชีวิตวิถีใหม่ การปรับพฤติกรรมเพื่อรองรับชีวิตวิถีใหม่ให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานเพื่อให้ตนเองรอดพ้นจากโรคระบาด และชีวิตวิถีใหม่จะกลายเป็นชีวิตวิถีถาวรได้หรือไม่ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจติดตามเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ความหมายของชีวิตวิถีใหม่และที่มา

ราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติคำศัพท์ “New Normal” แปลว่า ความปกติใหม่ ฐานชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนไปสู่วิถีชีวิตใหม่ ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย

คำว่า “New Normal” มีการใช้ในมุมมองทางเศรษฐศาสตร์และธุรกิจ โดยคำนี้กำเนิดขึ้น ภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2007–2008) ได้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การจัดการบางอย่างซึ่งแต่เดิมเคยถูกมองว่าผิดปกติ ได้กลับกลายมาเป็นสิ่งที่พบเห็นกันได้ทั่วไป และถูกนำมาใช้ในบริบทอื่น ๆ อย่างเช่น ด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจถึง สภาวะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นและความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล

ส่วน “New Normal” ในบริบทสถานการณ์การแพร่ระบาดของ “โควิด-19” ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 นั้น อธิบายได้ว่า เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไป ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวง อีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ

รูปแบบของวิถีชีวิตวิถีใหม่

ชีวิตวิถีใหม่ได้กลายเป็นแนวทางให้คนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกาารดำเนินชีวิตของตนเอง เพื่อการป้องกันตนเองให้รอดพ้นจากโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ประกอบกับมาตรการของภาครัฐที่ประกาศ ออกมาเพื่อการควบคุมการแพร่กระจายและป้องกันประชาชนของตนเองภายในประเทศ จึงทำให้เกิดรูปแบบ การใช้ชีวิตวิถีใหม่ คือ

1. **การทำงานอยู่ที่บ้าน (Work from Home)** เป็นการดำเนินกิจกรรมภายใต้ความรับผิดชอบ ของตนเองภายในบ้านที่พักอาศัย ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของผู้ที่ทำงานประจำที่เกี่ยวข้องกับเอกสารหรือ ด้านวิชาการ รวมถึงการสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนวันและเวลาการทำงาน โดยคงประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของงานให้ได้มาตรฐานเหมือนเวลาทำงานในเวลาปกติ

2. **การดำเนินการทางธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ Online Business** ด้วยพฤติกรรมผู้บริโภคที่ เปลี่ยนแปลง จนส่งผลทำให้ระบบการสั่งซื้อสินค้าและบริการ ระบบการขนส่งระยะสั้นและการจัดส่งแบบ รวดเร็ว จะเป็นที่ต้องการ และความสำคัญมากยิ่งขึ้น ซึ่งหลังจากนี้ การขอรับบริการจากผู้บริโภคจะเริ่มหันมา ให้ความสำคัญกับสุขภาพมากยิ่งขึ้น ระบบการบริการต้องสร้างความมั่นใจมากขึ้นว่าสินค้าหรือบริการจะต้องมี มาตรฐาน ปลอดภัย และมีความสะอาด ซึ่งคาดว่าน่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการลงทุนของ ภาคเอกชน ห้างร้านต่าง ๆ หันมาจริงจังกับการทำธุรกิจ online กันมากขึ้น

3. **การเรียน Online Learning/Entertainment** การอยู่ในบ้าน สิ่งสำคัญในการพัฒนาและ การค้นหาตัวตน สิ่งหนึ่งก็คือการหาความรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตัวเอง ด้วยการเรียนรู้ ซึ่งสามารถ เลือกเรียนในช่วงเวลาที่สะดวกได้ตามต้องการ สามารถย้อนกลับ เพื่อทบทวนเนื้อหาและทำความเข้าใจใหม่ได้ และประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวใหม่รูปแบบออนไลน์ เช่น การชมพิพิธภัณฑ์เสมือน

(Virtual Museum) การเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ (Virtual Exhibitor) และการเข้าชมแกลอรีชื่อดังต่าง ๆ (Virtual Gallery) เป็นต้น

4. การแพทย์และสาธารณสุข (ที่ปรึกษา) Online Medical Consulting ให้ความสำคัญกับการลงทุนทางด้านสาธารณสุขของประเทศมากกว่าเดิม ระบบสาธารณสุขจะมีแนวทางปฏิบัติด้านสุขภาพเป็นบริการพื้นฐาน และการป้องกันความเจ็บป่วยจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น โครงสร้างพื้นฐานของเมือง อาคารบ้านจะต้องมีบริการสุขภาพและสุขภาพจิตรองรับด้วยการให้คำปรึกษา

5. การพึ่งพาการผลิตภายในประเทศ DE globalization คำนี้จะตรงกันข้ามกับคำว่า โลกาภิวัตน์ Globalization คือ การสวนกระแส เพื่อลดความเป็นโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้อุตสาหกรรมที่เป็นฐานการผลิตในประเทศต่าง ๆ หยุดชะงักลง ประกอบกับไม่สามารถส่งผลิตภัณฑ์สินค้าไปมาระหว่างกันได้ แต่ละประเทศจึงต้องกลับมาพึ่งพาการผลิตและผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ภายในประเทศ และให้ความสำคัญกับตลาดการค้าและการลงทุนภายในประเทศมากขึ้น

การปรับพฤติกรรมเพื่อรองรับชีวิตวิถีใหม่

การปรับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบชีวิตวิถีใหม่มีแนวทางจาก พณิตา อาโอกิ แม่บ้านไทยที่ใช้ชีวิตในประเทศญี่ปุ่น ดังนี้

1. การปรับตัวด้านการทำงาน

1.1 ปรับตัวให้ชินกับการทำงานออนไลน์

ควรเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีในการรับส่งงาน และสื่อสารให้เชี่ยวชาญ เช่น การประชุมออนไลน์ และเปิดใจเรียนรู้แอปพลิเคชันใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นมาอย่างแน่นอน ให้กรณีที่ต้องมีการทำงานจากที่บ้าน (Work from Home) หรือการทำงานระยะทางไกล (Remote-Working) ก็ยังสามารถทำงานได้ไม่สะดุดไม่ว่าจะทำงานจากที่ไหน รวมถึงสามารถใช้ Social Media เป็นสื่อกลางติดตามข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว

1.2 ลองหาอาชีพเสริม

สถานการณ์นี้ทำให้รู้ว่าอาชีพเดียวอาจยังไม่พอ ดังนั้น การหาอาชีพเสริมทำควบคู่ไปด้วยจะช่วยประหยัดประคองเวลาเสียรายได้จากอาชีพหลัก และควรเป็นงานที่ตนเองต้องการทำและมีความถนัดหรือเป็นงานอดิเรกอยู่แล้ว ถึงจะต้องเหนื่อยเพิ่มมากขึ้น แต่ก็มีความสุขจากการได้ทำในสิ่งที่ชอบ

2. การปรับตัวด้านสุขภาพ

2.1 การเว้นระยะทางสังคม เป็นมาตรการที่ประชาสัมพันธ์และรณรงค์กันอย่างต่อเนื่องในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยการพบปะหรือสนทนากันจะต้องรักษาระยะห่างจากคนที่สัมผัสด้วย 1-2 เมตร พร้อมกับสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา นอกจากนี้ ยังมีแมงกั้นระหว่างการติดต่อประสานงานต่าง ๆ

2.2 การตรวจวัดอุณหภูมิของร่างกาย ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีผู้คนชุมนุมกันจำนวนมาก เพื่อป้องกันคนที่มีอุณหภูมิร่างกายสูงเกิน 37 องศา ซึ่งมีโอกาสเสี่ยงที่จะติดเชื้อหรือเป็นแหล่งแพร่กระจายของโรคได้

2.3 การขอรับบริการทางการแพทย์ด้วยการรับยาบ้าน ปรีกษาปัญหาสุขภาพทางออนไลน์ หรือแม้แต่การรักษาและดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์ทางเลือก

2.4 ดูแลสุขภาพมากขึ้นและทำประกันคุ้มครอง เราพักโหมทำงานอย่างเดียเหมือนเดิมไม่ได้แล้ว ควรจัดเวลาพักผ่อนและออกกำลังกายจนเป็นนิสัย ปรับรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีต่อสุขภาพควบคู่กับการทำงานไปด้วย ที่สำคัญอย่าลืมนึกถึงเรื่องของสุขภาพพระยะยาวเพิ่มขึ้น เราควรมีประกันคุ้มครองให้ครอบคลุมทั้งสุขภาพและอุบัติเหตุ เพื่อความอุ่นใจ

3. การปรับตัวด้านการใช้จ่ายใช้สอย

3.1 จัดระเบียบการเงินใหม่

ให้โอกาสนี้เป็นโอกาสแห่งการเริ่มต้นจัดระเบียบการเงินใหม่เลย เริ่มจัดการระบบบัญชีเงินออม เงินเก็บของตัวเอง แยกบัญชีเงินเดือน บัญชีเพื่อใช้และบัญชีเพื่อออมออกจากกัน เพื่อให้จัดการง่าย และเห็นผลตอบแทนชัดเจน

3.2 คิดก่อนซื้อมากขึ้น

เมื่อการซื้อของออนไลน์กลายเป็นเรื่องปกติ ก็ควรใช้จ่ายใช้สอยหรือซื้อของด้วยเหตุผล และใช้จ่ายกับของที่จำเป็น คิดให้มากก่อนกดจ่าย ส่วนเรื่องจ่ายเงินก้อนใหญ่ กู้เงินซื้อบ้าน ซื้อรถหรือลงทุนอะไรก็ตาม ต้องวางแผนการเงินว่าเราจะสามารถรับมือกับหนี้ที่เกิดขึ้นได้หรือไม่อย่างไรบ้าง เพื่อจะได้มีเงินออมมากขึ้นสำหรับอนาคตที่ไม่แน่นอน หากเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอีกในภายภาคหน้า

3.3 ให้ความสำคัญกับการออมมากขึ้นกว่าเดิม

การออมจะเป็นการสร้างความมั่นคงทางการเงินที่สามารถเริ่มต้นได้ในสถานการณ์โรคระบาดนี้ โดยใช้ระบบหักเปอร์เซ็นต์เก็บไว้ในบัญชีออมก่อนที่จะใช้ และให้ความสำคัญกับเงินออมฉุกเฉินที่สถานการณ์แบบนี้ทุกคนต้องมี ควรออมกับบัญชีที่ให้ดอกเบี้ยสูงและมีอิสระในการถอนมาใช้ หรือใครที่เคยเก็บเงินไว้ในบัญชีออมทรัพย์แบบเดิมที่ให้ดอกเบี้ยต่ำ ควรมองหาบัญชีที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า และยืดหยุ่นเป็นทางเลือกที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) มากกว่า

3.4 ปรับตัวให้เข้ากับสังคมไร้เงินสด

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโควิด-19 ทำให้การใช้เงินสดน้อยลง เนื่องจากใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตได้รับความสะดวกและความปลอดภัย จนกลายเป็นเรื่องปกติที่ทำได้ทุกที่ทุกเวลา ดังนั้น ควรทำบัตรเครดิตไว้เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้จ่าย และควรศึกษารายละเอียดของบัตรแต่ละประเภทให้ดีก่อนการใช้จ่ายผ่านบัตร ทั้งนี้ เพื่อป้องกันปัญหาภาระหนี้ที่จะตามมาในภายหลัง

การเกิดขึ้นของโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ที่แพร่กระจายไปทั่วโลกนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของทุก ๆ คน เพื่อให้ตนเองรอดพ้นจากโรคระบาดที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้ และได้กลายมาเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่และการมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมและหากจะมีคำถามว่า รูปแบบการใช้ชีวิตวิถีใหม่เหล่านี้จะยังคงอยู่เช่นนี้ตลอดไปหรือไม่ คำตอบ คือ ขึ้นอยู่กับว่าระบบสาธารณสุขของโลกหรือของประเทศต่าง ๆ จะสามารถรับมือกับโรคระบาดนี้ได้มากน้อยเพียงใด และที่สำคัญในอนาคตข้างหน้านี้สามารถพัฒนาวัคซีนเพื่อมาป้องกันและรักษาโรคระบาดนี้ได้หรือไม่ เนื่องจากที่ผ่านมาสังคมโลกเคยมี

ประสบการณ์จากการเผชิญกับโรคระบาดมาแล้ว เช่น การระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ ซึ่งองค์การด้านสาธารณสุขสามารถรับมือและหาทางพัฒนาวัคซีนเพื่อป้องกันและรักษาโรคระบาดได้สำเร็จ จึงเชื่อว่าในอนาคตการมีวัคซีนเพื่อป้องกันรักษาโรคระบาดไวรัสโควิด-19 นี้ น่าจะเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม รูปแบบการใช้ชีวิตวิถีใหม่ของคนในโลกเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์เกิดขึ้นมาแล้วอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระบบการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ตลอดจนการซื้อขายผ่านระบบออนไลน์ การเกิดขึ้นของโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในขณะนี้เป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนมีการปรับตัวมากขึ้น ดังนั้น รูปแบบการใช้ชีวิตวิถีใหม่จะเป็นพฤติกรรมถาวรของประชาชนเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันตนเองจากการระบาดของไวรัสโควิด-19 ประกอบกับมาตรการของภาครัฐที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติของประชาชนในการป้องกันตนเองจากการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 และป้องกันการแพร่กระจายของโรคระบาดภายในประเทศ ในอนาคตหากสถานการณ์โรคระบาดคลี่คลายและภาครัฐมีการผ่อนปรนมากขึ้น ประชาชนกลับมาใช้ชีวิตได้ปกติเช่นเดิมในทางตรงกันข้าม หากการระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 ยังคงอยู่และเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประชาชนจำเป็นต้องเฝ้าระวังตนเองด้วยรูปแบบการใช้ชีวิตวิถีใหม่ New Normal เช่นนี้ต่อไป

บรรณานุกรม

New Normal คืออะไร เมื่อ COVID-19 พลิกเราสู่ชีวิตปกติวิถีใหม่. (27 พฤษภาคม 2563). กรุงเทพมหานคร.

สืบค้น 9 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.bangkokbignews.com/news/detail/88205>

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (24 เมษายน 2563). New Normal ชีวิตใหม่และ

การปรับตัวในภาวะ COVID-19. สืบค้น 9 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.mhesi.go.th/Home/index.php/pr/all-media/55-covid-19/covid-Km/1448-new-narmal>

New Normal ชีวิตวิถีใหม่ของคนไทย กว่า 92 เปอร์เซ็นต์จะสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งเมื่อออกจากบ้าน.

(23 พฤษภาคม 2563). ไทยโพสต์. สืบค้น 10 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.thaipost.net/Main/detail/66676>

พณิกา อาโออี. (14 พฤษภาคม 2563). 7 วิธีปรับตัวหลังโควิดสำหรับมนุษย์เงินเดือน. สืบค้น 9 มิถุนายน

2563 จาก <https://www.tmbbank.com/balance-by-tmb/work/balance-7-Steps-new-normal.html>

ภาพอ้างอิง

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ. (2563). โควิด-19 เปลี่ยนคนทั้งโลก สู่วิถีชีวิตใหม่ “New Normal”

ใส่ใจสุขภาพอนามัยของตัวเอง-ผู้อื่น. สืบค้น 22 มิถุนายน 2563 จาก <https://thaitgri.org/?p=38919>

เกาะกระแสพล

ความคิดเห็นของประชาชนต่อชีวิตวิถีใหม่

เรียบเรียงโดย วิลาสิณี ฉายรัตน์ตระกูล

ที่มา: New Normal Lifestyle Concept. By Freepik Company S.L., 2020, Retrieved from https://www.freepik.com/premium-vector/coronavirus-infographic-must-have-items-preventions-coronavirus-disease-new-normal-lifestyle-concept_8325300.htm#page=1&query=new%20normal&position=5

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ทำให้ “New Normal” เป็นคำที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายจากสื่อมวลชนและประชาชนทั่วไปทั้งในไทยและต่างประเทศ New Normal เป็นคำศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์ที่ถูกกล่าวถึงครั้งแรกในปี 2551 ในช่วงวิกฤตการณ์แฮมเบอร์เกอร์ (Hamburger Crisis) ของสหรัฐอเมริกา โดยวิกฤตดังกล่าวทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลก ซึ่งต่างจากวิกฤตเศรษฐกิจในภาวะปกติ กล่าวคือ เป็นภาวะเศรษฐกิจโลกที่ถดถอยไม่สามารถกลับไปเติบโตได้ดีแบบเดิมอีก มีอัตราการเติบโตชะลอตัวลงและเข้าสู่อัตราการเติบโตเฉลี่ยระดับใหม่ที่ต่ำกว่าเดิม อีกทั้งความผันผวนทางเศรษฐกิจจะไม่ใช่ไปตามวัฏจักรเศรษฐกิจแบบเดิม เนื่องจากปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเติบโตทางเศรษฐกิจมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป Bill Gross นักลงทุนในตราสารหนี้ ผู้ร่วมก่อตั้งบริษัท Pacific Investment Management (PIMCO) จึงมีการนิยามสภาวะดังกล่าวเป็น “New Normal” (องค์การวิจัยความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน, 2563; เขมรัฐ ทรวงอยู่, 2558)

ปัจจุบันคำว่า New Normal ได้รับการแปลความให้มีนวลของภาษา หมายถึง ชีวิตวิถีใหม่ หรือรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ที่แตกต่างจากเดิม เช่น ในกรณีของประเทศไทย พบว่า ประชาชนเริ่มให้ความสำคัญกับการสวมหน้ากากอนามัย (Mask) หรือหน้ากากกันกระเด็น (Face Shield) ทุกครั้งก่อนออกจากบ้าน ใช้เจลแอลกอฮอล์ล้างมือ (Alcohol Gel) หรือล้างมือด้วยสบู่อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น วิถีชีวิตใหม่ในช่วงแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงเป็นเกราะป้องกันการติดเชื้อส่วนบุคคลและยังช่วยป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไปสู่ครัวเรือนและบุคคลแวดล้อม ดังนั้น เพื่อเป็นการสะท้อนมุมมองและความคิดเห็นของประชาชนไทยต่อการปรับรูปแบบการดำเนินชีวิตเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่ เกษะกระเสโปลฉบับนี้จึงขอเสนอผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อชีวิตวิถีใหม่” ซึ่งทำการสำรวจโดย “กรุงเทพโพล” ระหว่างวันที่ 18-20 พฤษภาคม 2563 จากประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป จากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,201 หน่วยตัวอย่าง โดยการสุ่มสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) แล้วใช้วิธีการถ่วงน้ำหนักด้วยข้อมูลประชากรศาสตร์จากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 (ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2563)

ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ “ความคิดเห็นของประชาชนต่อชีวิตวิถีใหม่” ต่อ 2 ข้อ คำถาม คือ 1) สืบเนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 ท่านได้ปรับการดำเนินชีวิตเพื่อเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ระดับใด และ 2) มาตรการที่ควรมีเพื่อมารองรับ/สนับสนุน ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ของประชาชน

1. สืบเนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 ท่านได้ปรับการดำเนินชีวิตเพื่อเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ระดับใด

ประเด็น	เป็นประจำ	บ่อย	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่ได้ทำเลย
สวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งเมื่อออกจากบ้าน	92.6	6.0	1.3	0.1	-
ล้างมือ กินร้อน ช้อนตัวเอง	73.5	19.4	6.0	0.8	0.3
งด/ปรับรูปแบบการจัดกิจกรรม งานเลี้ยงสังสรรค์ แบบหมู่คณะ ให้มีระยะห่าง	73.3	6.9	4.1	3.4	12.3
เว้นระยะห่างขณะยืนรอ/ใช้บริการขนส่งสาธารณะ	69.2	11.0	5.1	2.9	11.8
ทำงานที่บ้าน เหลือมเวลาในการเข้างาน สลับวันหยุด แยกโต๊ะทำงาน	54.8	10.1	5.7	1.1	28.3
การเว้นระยะห่างทางสังคม อย่างน้อย 1-2 เมตร	52.6	25.1	16.6	3.1	2.6
สั่ง/ซื้ออาหารมาทานที่บ้าน ไม่นั่งทานอาหารร่วมกัน นั่งทานอาหารโต๊ะละคน	36.5	8.7	16.1	9.1	29.6
เรียนออนไลน์ ควบคู่ไปกับการไปเรียนที่โรงเรียน/มหาวิทยาลัย	18.2	3.6	7.6	0.6	70.0

ประเด็น	เป็นประจำ	บ่อย	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่ได้ทำเลย
การทำธุรกรรมทางการเงินผ่านออนไลน์ จ่ายเงินแบบไร้เงินสด (Cashless)	15.2	13.0	17.4	7.0	47.4
การสั่งซื้อสินค้าผ่านออนไลน์ แทนการออกไปที่ร้าน	6.7	10.6	23.7	14.3	44.7

2. มาตรการที่ควรมีเพื่อมารองรับ/สนับสนุน ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ของประชาชน (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

	ร้อยละ
อบรม ฝึกอาชีพ จัดหางาน สำหรับพนักงานที่ถูกเลิกจ้างจากการปรับรูปแบบการทำงาน	74.8
ขยายโอกาสให้เด็กที่มีฐานะยากจนมีสิทธิเข้าถึงการเรียนแบบออนไลน์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	67.2
หน้ากากอนามัยและเจลล้างมือ ต้องหาซื้อง่าย ราคาถูก	62.1
เพิ่มพื้นที่บริการและความแรงของสัญญาณอินเทอร์เน็ต เพื่อรองรับการทำงานที่บ้านและการเรียนออนไลน์	55.9
เข้มงวดกับผู้ให้บริการขนส่งสาธารณะทุกราย โดยยึดหลัก Social Distancing	50.1
ขอความร่วมมืออย่างจริงจังจากรัฐและเอกชน ตลอดจนห้างร้านต่าง ๆ จัดพื้นที่การทำงานของพนักงานโดยเว้นระยะห่าง	48.7
สนับสนุน และให้ความรู้ แก่ร้านค้า ร้านอาหารต่าง ๆ เรื่องการขายออนไลน์และบริการส่งถึงบ้าน	43.0

ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า 1) ประชาชนปรับการดำเนินชีวิตเพื่อเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) โดยสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำ คือ สวมหน้ากากอนามัย ทุกครั้งเมื่อออกจากบ้าน รองลงมา คือ ล้างมือ กินร้อน ช้อนตัวเอง และงด/ปรับรูปแบบการจัดกิจกรรมงานเลี้ยงสังสรรค์แบบหมู่คณะให้มีระยะห่าง ขณะที่สิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติ คือ “เรียนออนไลน์ ควบคู่ไปกับการไปเรียนที่โรงเรียน/มหาวิทยาลัย” ส่วนน้อยมีการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านออนไลน์ จ่ายเงินแบบไร้เงินสด และมีการสั่งซื้อสินค้าผ่านออนไลน์แทนการออกไปที่ร้าน และไม่นั่งทานอาหารร่วมโต๊ะเดียวกัน 2) ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า มาตรการที่ควรออกมารองรับ/สนับสนุนชีวิตวิถีใหม่ คือ ควรจัดอบรม ฝึกอาชีพ จัดหางาน สำหรับพนักงานที่ถูกเลิกจ้างจากการปรับรูปแบบการทำงาน รองลงมาเห็นว่า ควรขยายโอกาสให้เด็กที่มีฐานะยากจนมีสิทธิเข้าถึงการเรียนแบบออนไลน์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และเห็นว่า หน้ากากอนามัยและเจลล้างมือ ต้องหาซื้อง่าย ราคาถูก

กล่าวโดยสรุปในภาพรวมของผลการสำรวจ คือ ประชาชนส่วนใหญ่ได้ปรับการดำเนินชีวิตเพื่อเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในระดับที่แตกต่างกัน และมากที่สุดเป็นการสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งก่อนออกจากบ้าน รองลงมาเป็นการล้างมือและกินร้อนช้อนตัวเอง การงดหรือปรับรูปแบบการจัดกิจกรรมและงานเลี้ยงสังสรรค์แบบหมู่คณะให้มีระยะห่าง การเว้นระยะห่างทางสังคมเมื่อต้องยืนรอและใช้บริการขนส่งสาธารณะ

การทำงานที่บ้าน/เหลื่อมเวลาในการเข้างาน/สลับวันหยุด/แยกโต๊ะทำงาน การเว้นระยะห่างทางสังคม อย่างน้อย 1-2 เมตร การสั่งซื้ออาหารมาทานที่บ้านและไม่นั่งทานอาหารร่วมกัน การเรียนออนไลน์ควบคู่ไปกับการไปเรียนที่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย การทำธุรกรรมทางการเงินผ่านออนไลน์หรือจ่ายเงินแบบไร้เงินสด และการสั่งซื้อสินค้าผ่านออนไลน์แทนการออกไปที่ร้าน นอกจากนี้ มาตรการที่ประชาชนเห็นว่า ควรมีเพื่อมารองรับหรือสนับสนุน ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ประกอบด้วย 1) มาตรการด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ การอบรม/ฝึกอาชีพ/จัดหางานสำหรับพนักงานที่ถูกเลิกจ้าง และการให้ความรู้แก่ร้านค้า ร้านอาหารเกี่ยวกับการขายออนไลน์และการบริการส่งสินค้าถึงบ้าน 2) มาตรการด้านการศึกษา ได้แก่ การขยายโอกาสให้เด็กที่มีฐานะยากจนมีสิทธิเข้าถึงการเรียนแบบออนไลน์หรือการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และการเพิ่มพื้นที่บริการและความแรงของสัญญาณอินเทอร์เน็ตเพื่อรองรับการทำงานที่บ้านและการเรียนออนไลน์ 3) มาตรการด้านการให้ความช่วยเหลือในการดำรงชีพ ได้แก่ การวางจำหน่ายหน้ากากอนามัยและเจลล้างมือที่ราคาถูกและหาซื้อได้ง่าย และการจัดสรรพื้นที่ในขนส่งสาธารณะและพื้นที่การทำงานให้เกิดการเว้นระยะห่างที่เหมาะสม

อย่างไรก็ตาม แม้ผลการสำรวจจะสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยส่วนใหญ่มีการปรับรูปแบบการดำเนินชีวิตเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แต่เมื่อรัฐบาลประกาศมาตรการผ่อนปรนออกมาเป็นระยะ อันเนื่องมาจากการลดจำนวนลงของผู้ติดเชื้อรายใหม่และผู้ติดเชื้อที่อยู่ระหว่างการเข้ารับการรักษา ประชาชนจึงอาจให้ความสำคัญในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ลดลง และเป็นที่มาของการระบาดระลอก 2 ดังเช่นที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลกที่เมื่อสถานการณ์แพร่ระบาดเริ่มคลี่คลาย ดังนั้น จนกว่ารัฐบาลจะประกาศว่า ประเทศไทยปลอดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และยกเลิกมาตรการควบคุมการระบาดทั้งหมด ประชาชนคนไทยทุกคนควรให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการปฏิบัติตนให้ห่างไกลการติดเชื้ออย่างเคร่งครัดต่อไป

บรรณานุกรม

chemรัฐ ทรงอยู่. (15 พฤษภาคม 2558). **ความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal)**. สืบค้น 28 พฤษภาคม 2563 จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/1313>

ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2563). **New Normal ชีวิตวิถีใหม่ของคนไทย**. สืบค้น 28 พฤษภาคม 2563 จาก <http://bangkokpoll.bu.ac.th/poll/result/poll922.php?pollID=809&Topic=New%20Normal%20AA%D5%C7%D4%B5%C7%D4%B6%D5%E3%CB%C1%E8%A2%CD%A7%A4%B9%E4%B7%C2&fileDoc=poll922.pdf>

องค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน. (2563). **New Normal คืออะไร? สำคัญแค่ไหน? และจะส่งผลอะไรกับชีวิตเราบ้าง?**. สืบค้น 28 พฤษภาคม 2563 จาก www.secnia.go.th/2020/05/11/new-normal-คืออะไร-สำคัญแค่ไหน-แล/

ภาพอ้างอิง

Freepik Company S.L.. (2020). **New Normal Lifestyle Concept**. Retrieved May 29, 2020 from https://www.freepik.com/premium-vector/coronavirus-infographic-must-have-items-preventions-coronavirus-disease-new-normal-lifestyle-concept_8325300.htm#page=1&query=new%20normal&position=5

รอบโลกวิจัย

ฟ้าทะลายโจรกับการยับยั้งไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต

ชู “ฟ้าทะลายโจร”
สู้ไวรัสโคโรนา

ที่มา: ชู “ฟ้าทะลายโจร” สู้ไวรัสโคโรนา, โดย ฐานเศรษฐกิจ, 20 มกราคม 2563, สืบค้นจาก <https://www.thansettakij.com/content/420201>

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือเป็นที่รู้จักกัน คือ “ไวรัสโควิด-19” ซึ่งเกิดแพร่ระบาดขึ้น ณ ประเทศจีนเมื่อต้นเดือนธันวาคม 2562 เป็นต้นมา ก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก โดยได้สร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และยังเป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพของประชากรโลกเป็นอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบในทุกภาคส่วนทั้งระบบเศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะการดำเนินธุรกิจทุกประเภท ทั้งธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกินความจำเป็น รวมถึงอุตสาหกรรมบริการ ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ด้วยเช่นกัน

การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเร่งทำการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพวัคซีนและยาต้านไวรัสที่ใช้ในการรักษา ควบคู่กับการมีมาตรการควบคุมโรค ซึ่งประกอบด้วย ๑) การสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดในกลุ่มเสี่ยงที่ติดเชื้อ ซึ่งได้แก่ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัว อาทิ โรคหัวใจ เบาหวาน โรคปอดเรื้อรัง ภูมิคุ้มกันผิดปกติ น้ำหนักตัวเกินมาตรฐาน ๒) การเว้นระยะห่างทางกายภาพ (Physical distancing) และ ๓) การคัดกรองการจำกัดการเดินทางเข้าประเทศของชาวต่างชาติ หรือมีการเดินทางไปยังประเทศที่เสี่ยง เช่น จีน เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษ ไต้หวัน ฮองกง สิงคโปร์ มาเลเซีย อิตาลี อิหร่าน เป็นต้น โดยในส่วนของประเทศไทยซึ่งนอกจากได้รับ

การยอมรับจากต่างชาติเรื่องความสำเร็จในการควบคุมการแพร่กระจายและความรุนแรงของไวรัสโควิด-19 แล้วยังมีการศึกษาวิจัยพืชสมุนไพรที่มีสรรพคุณทางยาในการต่อต้านและการยับยั้งเชื้อไวรัส และกระตุ้นภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย คือ “ฟ้าทะลายโจร” ซึ่งเป็นสมุนไพรไทยที่มีคุณสมบัติในการกระตุ้นภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย และมีฤทธิ์ทางยาที่สำคัญต่อร่างกายมนุษย์ คือ กระตุ้นภูมิคุ้มกัน ต้านไวรัส ต้านการอักเสบ และลดไข้ ดังนั้น เพื่อเผยแพร่ความรู้จากงานวิจัยเกี่ยวกับฟ้าทะลายโจร รอบโลกวิจัยฉบับนี้ขอเสนอผลการทดลองในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การวิจัยฟ้าทะลายโจรกับไวรัสโควิด-19 เป็นความร่วมมือของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และองค์การเภสัชกรรม ซึ่งเริ่มต้นวิจัยเมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2563 พบว่า ผลการศึกษา คือ สารแอนโดรกราโฟไลด์ในฟ้าทะลายโจรในหลอดทดลอง มีฤทธิ์ยับยั้งการเพิ่มจำนวนของไวรัสโควิด-19 ได้ แต่ไม่มีฤทธิ์ในการป้องกันเซลล์จากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19

สุภาพร ภูมิอมร ผู้อำนวยการสถาบันชีววัตถุ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กล่าวถึงความก้าวหน้าของงานวิจัยเชิงการทดลอง 3 รูปแบบ คือ 1) นำฟ้าทะลายโจรมาใส่ลงในเซลล์เพาะเลี้ยงที่เป็นเซลล์เป้าหมายที่จะให้ไวรัสติดเชื้อ จากนั้นนำไปอบที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียส นาน 1 ชั่วโมง ซึ่งเป็นอุณหภูมิร่างกายปกติ เพื่อให้เซลล์เจริญต่อไปได้ และไม่ทำลายฤทธิ์ของสมุนไพร แล้วใส่ไวรัสเข้าไป และอบอีกครั้งหนึ่งเพื่อดูว่า เซลล์เมื่อได้รับฟ้าทะลายโจรแล้วสามารถชักนำให้สร้างสารที่จะไปยับยั้งการเพิ่มจำนวนไวรัสได้หรือไม่ 2) นำฟ้าทะลายโจรมาผสมกับเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยตรง แล้วดูว่าหลังจากนั้นเมื่อนำเข้าไปในเซลล์แล้วไวรัสจะเพิ่มจำนวนในเซลล์ได้หรือไม่ คือ ดูกลไกของฟ้าทะลายโจรว่าฆ่าไวรัสได้โดยตรงหรือไม่ 3) นำไวรัสเข้าไปในเซลล์เป้าหมาย และใส่อาหารเลี้ยงเซลล์ที่ผสมฟ้าทะลายโจร ในระดับความเข้มข้นต่าง ๆ แล้วดูว่า ฟ้าทะลายโจรมีผลในการยับยั้งการเพิ่มจำนวนไวรัสในเซลล์หรือไม่ ผลการวิจัย คือ การทดลองแบบแรก พบว่า ไวรัวยังสามารถเจริญเพิ่มจำนวนได้ แสดงว่าฟ้าทะลายโจรไม่สามารถไปชักนำให้เซลล์เพาะเลี้ยงหลังสารที่ไปยับยั้งไวรัสในเซลล์ได้ ส่วนแบบที่สอง พบว่า ปริมาณเชื้อไวรัสลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยทำการศึกษาสาระสำคัญ คือ สารแอนโดรกราโฟไลด์ เห็นได้ชัดว่าฟ้าทะลายโจรสามารถยับยั้งหรือฆ่าไวรัสได้โดยตรงในหลอดทดลอง และแบบที่ 3 พบว่า ไวรัสเข้าไปในเซลล์แล้ว การรับประทานพืชสมุนไพรฟ้าทะลายโจรสามารถยับยั้งให้ไวรัสไม่เพิ่มจำนวนในเซลล์ได้ จึงเป็นที่มาของบทสรุปผลการวิจัย คือ “ฟ้าทะลายโจรมีผลในการยับยั้งไวรัสโดยตรง คือ ฆ่าไวรัสโดยตรง และยับยั้งไม่ให้ไวรัสเพิ่มจำนวนในเซลล์ได้”

เภสัชกรหญิง อัญชลี จูฑะพุทธิ ที่ปรึกษากรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีความเห็นเกี่ยวกับผลการทดลองของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ คือ ฟ้าทะลายโจรอาจไม่มีฤทธิ์ในการป้องกันไม่ให้ไวรัสเข้าเซลล์ ดังนั้น ประชาชนจึงไม่ควรรับประทานฟ้าทะลายโจรเพื่อหวังผลป้องกันโรคไวรัสโควิด-19 โดยที่ยังไม่มีอาการ เมื่อมีอาการคล้ายหวัด ได้แก่ มีไข้ ไอ เจ็บคอ ปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดศีรษะ และควรรับประทานฟ้าทะลายโจรทันที แต่หากรับประทานฟ้าทะลายโจรแล้วอาการไม่ดีขึ้นภายใน 2 วันให้พบแพทย์ ทั้งควรมีฟ้าทะลายโจรประจำตัวประจำบ้าน หรือปลูกฟ้าทะลายโจรไว้ที่บ้าน เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ในการฆ่าเชื้อและยับยั้งการแบ่งตัวของไวรัสได้ แต่ไม่มีฤทธิ์ในการป้องกันเซลล์จากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 จึงไม่แนะนำให้รับประทานเพื่อการป้องกันโรค โดยที่ยังไม่มีอาการเพราะไม่มีผลในการป้องกัน แต่ให้รับประทานทันทีเมื่อเริ่มมีอาการคล้ายอาการของโรคไข้หวัดใหญ่ (flu-like symptoms) ได้แก่ มีไข้ ไอ เจ็บคอ อ่อนเพลีย ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ โดยรับประทาน ครั้งละ 4 แคปซูล วันละ 4 ครั้ง หรือครั้งละประมาณ 1,500 มิลลิกรัม) หลังอาหารและก่อนนอน

นอกจากผลการทดลองของประเทศไทยแล้ว มีผลการทดลองในห้องปฏิบัติการของประเทศจีนพบว่า ฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ต้านไวรัสโควิด-19 (รายงานการจดสิทธิบัตรการค้นพบฤทธิ์ของสารแอนโดรกราโฟไลด์ (andrographolide) และอนุพันธ์ของสารดังกล่าว ในการต้านไวรัสโควิด-19 ที่ก่อโรค SARS) ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาเบื้องต้นโดยการสร้างแบบจำลองการจับกันของโครงสร้างสามมิติของสารแอนโดรกราโฟไลด์กับตัวรับของไวรัสโควิด-19 ในทางเดินหายใจและกับโปรตีนที่จำเป็นสำหรับการแบ่งตัวของไวรัสด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (moleculardocking) พบว่า สารแอนโดรกราโฟไลด์มีศักยภาพในการป้องกันไวรัสเข้าเซลล์หรือป้องกันการแบ่งตัวของไวรัสโควิด-19 ได้ สมควรนำมาศึกษาวิจัยต่อในโรคโควิด-19 โดยประเทศจีนได้ใช้ฟ้าทะลายโจรในการรักษาโรคโควิด-19 ในรูปของยาฉีดชื่อ ยาซีเหยียนผิง (Xiyianping Injection) ที่มีตัวยาแอนโดรกราโฟไลด์ ซัลโฟเนต (andrographolide Sulfonate) ซึ่งเป็นอนุพันธ์ของสารแอนโดรกราโฟไลด์ที่ละลายน้ำได้ดีกว่า ในขนาด 100 มิลลิกรัม ผสมกับน้ำเกลือ (normal saline) 250 มิลลิลิตร ให้โดยหยดยาเข้าหลอดเลือดดำ (IV infusion) วันละ 2 ครั้ง

ปัจจุบัน กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร่วมกับคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ และองค์การเภสัชกรรม ทำการศึกษานำร่องผลของยาสกัดฟ้าทะลายโจรขนาดสูงต่อผู้ป่วยโควิด-19 โดยผ่านการอนุญาตจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ซึ่งเดิมขอทำการศึกษาดูแลในผู้ป่วยที่สถาบันบำราศนราดูร กรมควบคุมโรค แต่เนื่องจากสถานการณ์ผู้ติดเชื้อโรคโควิด-19 มีจำนวนน้อยลง และส่วนใหญ่เป็นผู้ติดเชื้อที่มาจากต่างประเทศ และอาการไม่รุนแรง ทำให้ผู้ป่วยที่เข้าทำการรักษาที่สถาบันบำราศนราดูรมีจำนวนน้อยลง จึงขอเปลี่ยนสถานพยาบาลศึกษาวิจัยในคนที่มีเชื้อโควิด-19 เป็นที่โรงพยาบาลสมุทรปราการและโรงพยาบาลบางละมุงซึ่งเป็นสถานพยาบาลหลักที่รับผู้ติดเชื้อโควิด-19 เข้าทำการรักษา

นอกจากความร่วมมือวิจัยดังกล่าวแล้ว กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ยังได้รับการจัดสรรงบประมาณเงินกู้ (โควิด) จากกระทรวงสาธารณสุขประมาณ 200 ล้านบาท เพื่อใช้ในการวิจัยสมุนไพรที่มีศักยภาพในการจัดการกับโรคโควิด-19 ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณานุกรม

- กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. (19 เมษายน 2563). **โควิด-19 : ฟ้าทะลายโจร ยับยั้งการเพิ่มจำนวนของไวรัสโรคโควิด-19 ในหลอดทดลองได้อย่างไร**. สืบค้น 30 เมษายน 2563 จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-52344875>
- Japansalaryman. (ม.ป.ป.). **แพ็ครวมความรู้ วิธีการแก้ไขปัญหาแบบคนญี่ปุ่นเมื่อเกิด Covid-19**. สืบค้น 1 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.krungsri.com/bank/th/plearn-plearn/Covid-19-japansalaryman.html>
- วิจัยชัด!! “ฟ้าทะลายโจร” ช่วยฆ่าไวรัสโควิด-19 แต่ไม่ช่วยป้องกันก่อนติดเชื้อ. (19 เมษายน 2563). **ผู้จัดการออนไลน์**. สืบค้น 30 เมษายน 2563 จาก <https://mgronline.com/qol/8503/start=0>
- Pran Suwannatat. (15 เมษายน 2563). **โควิด-19 สร้างวิกฤตความเชื่อมั่น คนไทยชะลอการใช้จ่าย เพราะไม่แน่ใจเรื่องเศรษฐกิจการเงิน**. สืบค้น 4 มิถุนายน 2563 จาก <https://brandinside.asia/thai-consumer-behavior-affect-from-covid-19/>

ฟ้าทะลายโจรสมุนไพรใกล้ตัวกับข้อเท็จจริงทางการแพทย์. (ม.ป.ป.). สืบค้น 22 มิถุนายน 2563 จาก
<https://www.pobpad.com/ฟ้าทะลายโจร-สมุนไพรใกล้>

“ฟ้าทะลายโจร” สมุนไพรสร้างภูมิต้านโรคโควิด-19 ที่ทุกบ้านต้องมีไว้พึ่งตนเอง
ผลทดลองที่ยับยั้งโควิดได้. **มติชนออนไลน์**. (19 เมษายน 2563). สืบค้น 30 เมษายน 2563 จาก
https://www.matichon.co.th/region/News_2146696

Smart SME. (27 เมษายน 2563). **นักวิจัยชาวบ้านแก๊งค์จ.ชัยภูมิ ผลิตฟ้าทะลายโจรขาย-แจกให้ฟรี!
ช่วยสู้วิกฤตโควิด**. สืบค้น 1 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.smartsme.co.th/content/236282>

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (14 พฤษภาคม 2563). **โควิด-19 คืออะไร?**. สืบค้น
1 มิถุนายน 2563 จาก <http://www.gi.mahidol.ac.th/main/covid19/covid19is/>

hfocus Team. (20 เมษายน 2563). **ผลการวิจัย “ฟ้าทะลายโจร” ฆ่าไวรัสโควิด-19 ในหลอดทดลอง
แต่ไม่มีฤทธิ์ป้องกัน**. สืบค้น 1 มิถุนายน 2563 จาก
<https://www.hfocus.org/content/2020/04/19046>

ภาพอ้างอิง

ชู “ฟ้าทะลายโจร” สู้ไวรัสโคโรนา. (20 มกราคม 2563). **ฐานเศรษฐกิจ**. สืบค้น 22 มิถุนายน 2563 จาก
<https://www.thansettakij.com/content/420201>